

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
GELENEKSEL MASAL MI EŞİTLİKÇİ
MASAL MI? RAPUNZEL ÖRNEĞİNDE BİR DURUM ÇALIŞMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdulkadir ÖZTÜRK

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Fatma BUDAK

TOKAT-2025

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, **Dr. Öğr. Üyesi Fatma BUDAK** danışmanlığında hazırlamış olduğum “**Geleneksel Masal mı Eşitlikçi Masal mı? Rapunzel Örneğinde Bir Durum Çalışması**” adlı Yüksek Lisans tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

.... / / 2024

Abdulkadir ÖZTÜRK

JÜRİ KABUL VE ONAY

Abdulkadir ÖZTÜRK tarafından hazırlanan “**Geleneksel Masal mı Eşitlikçi Masal mı? Rapunzel Örneğinde Bir Durum Çalışması**” adlı tez çalışmasının savunma sınavı .././.... tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen Jüri tarafından Oy Birliği / Oy Çokluğu ile Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

İmzası

Üye (Başkan) :Doç. Dr. Esen Durmuş

.....

Üye :Doç. Dr. Sertan Talas

.....

Üye :Dr. Öğr. Üyesi Fatma Budak

.....

ONAY

...../...../.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ÖZET

GELENEKSEL MASAL MI EŞİTLİKÇİ MASAL MI? RAPUNZEL ÖRNEĞİNDE BİR DURUM ÇALIŞMASI

Öztürk, Abdulkadir

Yüksek Lisans, Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Fatma BUDAK

Ocak 2025, vii + 51 sayfa

Araştırmanın amacı, ebeveynlerin Rapunzel masalı örneğinde geleneksel ve eşitlikçi masal türüne yönelik algılarını ve çocuklarına hangi tür masalları önerdiklerini anlamaktır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden tematik analiz deseni kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmanın verileri, beş veli ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Veriler, tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir ve bu doğrultuda temalar ve alt temalar belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, velilerin çoğunluğunun eşitlikçi masalları tercih ettiğini ve bu masalların çocuklara cesaret, güven ve modern değerler kazandırdığına inandıklarını göstermektedir. Geleneksel masallar ise cinsiyet ve eğitim açısından yetersiz bulunmuş, bazı veliler tarafından tercih edilmemiştir. Bu çalışma, masal seçiminin çocukların gelişiminde önemli bir rol oynadığını ve ebeveynlerin bu konuda bilinçli tercihler yapmaları gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eşitlikçi Masallar, Toplumsal Cinsiyet, Anti Masallar, Geleneksel Masallar.

ABSTRACT

TRADITIONAL FAIRY TALE OR EGALİTARIAN FAIRY TALE? A CASE STUDY OF RAPUNZEL

Öztürk, Abdulkadir

Master's Thesis, Classroom Education Department

Thesis Advisor: Dr. Öğr. Üyesi Fatma BUDAK

January 2025, vii + 51 page

This study examines the effects of traditional and egalitarian fairy tales on children, focusing on the Rapunzel tale. The research aims to understand parents' perceptions of these two different types of fairy tales and their preferences for which type of tales to recommend to their children. The study was conducted using a qualitative research method, specifically descriptive analysis. Data were collected through semi-structured interviews with five parents, and thematic analysis was employed to analyze the data, leading to the identification of themes and sub-themes. The findings indicate that the majority of parents prefer egalitarian fairy tales, believing that these tales instill values such as courage, confidence, and modern principles in children. In contrast, traditional fairy tales were found lacking in terms of gender and educational content and were not favored by some parents. This study highlights the significant role that the choice of fairy tales plays in children's development and suggests that parents should make informed decisions regarding the stories they introduce to their children.

Key Words: Egalitarian Fairy Tales, Gender, Anti-Fairy Tales, Classical Fairy Tales.

İçindekiler

ETİK SÖZLEŞME.....	ii
JÜRİ KABUL VE ONAY	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Amaç.....	3
Önem	4
Sayıtlılar.....	5
Sınırlılıklar	5
Tanımlar.....	5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
Geleneksel Masallar	7
Masalların Çocuklar Üzerindeki Etkisi	8
Toplumsal Cinsiyet.....	10
Toplumsal Cinsiyet ve Masallar.....	12
Masalların Toplumsal Roller Üzerindeki Etkisi	14
Eşit Masallar	16
Eşit Masalların Önemi	18
YÖNTEM.....	20
Araştırmanın Modeli	20
Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu	21

Veri Toplama Araçları.....	21
Veri Toplama Süreci.....	22
Verilerin Analizi.....	24
BULGULAR	25
Velilerin masal kitabı seçimlerini etkileyen kriterler	25
Toplumsal Cinsiyet Kavramı Hakkında Görüşler	27
Katılımcıların Rapunzel Masalının Geleneksel ve Eşitlikçi Versiyonları Hakkındaki Görüşleri.....	29
Geleneksel Rapunzel Masalı Hakkındaki Görüşleri	29
Geleneksel Rapunzel Masalının Öğretileri.....	31
Eşitlikçi Rapunzel Masalı Hakkındaki Görüşler.....	33
Eşitlikçi Rapunzel Masalının Öğretileri	36
Geleneksel ve Eşit Masal Karşılaştırılması	37
TARTIŞMA.....	40
SONUÇLAR ve ÖNERİLER	42
Sonuçlar	42
Öneriler	43
Uygulamaya Yönelik Öneriler	43
Sonraki Çalışmalara Yönelik Öneriler	43
KAYNAKÇA	44

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sayıtları, sınırlılıkları ve tanımlarına yer verilmiştir.

Problem Durumu

Masallar sözlü ya da yazılı olarak ifade edilen, çocukları hem eğlendirip hem de eğiten bir anlatıdır. Hayali ve olağanüstü unsurlardan oluşan masallar, çocukların zihinsel ve duygusal gelişimine katkıda bulunur. Çocuk edebiyatında çok önemli bir yer tutan masallar ile çocuklar küçük yaşlarda tanışırlar.

Masallar, anlatıldığı dönemden önceki kültürel ve ahlaki değerleri barındırır. Masallar sayesinde kültür nesilden nesle ulaşır. Bilerek ya da bilmeyerek dede ve ninelerimizin anlattığı ninni ve masallar önceki neslin gelenek ve göreneklerini sonraki nesle aktarılmasında önemli bir unsurdur. Bu masalları dinleyen çocuklar da kendilerine aktarıldığı gibi sonraki nesle bu masal ve ninnileri anlatarak kültür aktarımını devam ettirir (Arıcı, 2018). Bu sebeple masalları oluşturan unsurlar ve verdiği mesaj toplumun kültürel devamlılığını sağlaması açısından oldukça önemlidir.

Evrensel olarak kabul gören, popüler olan, çocuklara okunan ve çocukların okuduğu geleneksel masallar mevcuttur. Geleneksel masallara bakıldığında hitap ettiği yaş seviyesindeki bireyler üzerinde olumsuz etkiye sahip olabilecek cinsiyet eşitsizliğini ön plana çıkaran ve şiddet içerikli unsurların olduğu bölümler mevcuttur (Güneş, 2006).

Geleneksel masallarda yaygın olarak cinsiyete göre yüklene roller vardır. Erkek karakterlere genellikle yakışıklı, cesur, kahraman, prens, zengin gibi rollerin yanı sıra yönetici, sözü geçen, karar veren, baskın olma gibi özellikler de verilmektedir. Masallarda bu rollerin verilmediği erkek karakterler ise genelde arka planda yer alan, pek göz önünde olmayan, sadece varlığı bilinen pasif rolleri olan karakterlerdir (Değirmenci, 2020).

Erkek karakterlere yüklenen rollerin aksine kadınlarda ise durum daha farklıdır. Kadınlarda sık gözlemlenen iki farklı tiplene vardır. Bu tipleneleden biri kadının kötü huylu olmasıdır. Cadı karakterlerin kadın seçilmesi de bu sebeptendir. Eleştiren, sorgulayan, başkaldıran kadınlar cadı olarak tasvir edilmiştir (İçöz, 2008). Eski çağlarda

kadınların karar merciinde olmaması ve yaptıkları eleştirilerin hoş karşılanmaması nedeniyle kötü huylu karakterler olarak masallara yerleştirilmiştir. Masallarda cadı olarak tasvir edilen karakterler masalın sonunda her zaman cezalandırılır, yalnız bırakılır. Diğer bir kadın tiplmesi ise mazlum, iyi huylu, güzel, eleştirmeyen ve söyleneni olduğu gibi kabullenen kadın karakterlerdir. Bu roldeki kadın karakterler ise genelde masalın sonunda prensine kavuşur ve mutlu sona ulaşır. Buradan ulaşacağımız sonuç ise masallarda erkek egemenliğini kabul eden kadınların mutlu sona ulaşacağı mesajı verilirken sorgulayan, düşünen ve eleştiren kadınların dışlanacağı ve cezalandırılıp mutsuz olacağı mesajı verilmektedir. Bu unsurlar geleneksel masallar aracılığıyla gelecek nesillere cinsiyet eşitsizliği algısı oluşmasına sebebiyet verecek şekilde aktarılmaktadır.

Kültürün gelecek nesillere aktarılmasını sağlayan masalların içeriğinde şiddet ve cinsiyet eşitsizliğine yer verilmesi doğru değildir. Bunun yerine masalların vermesi gereken mesaj bireyleri iyi ve doğru davranışlara yöneltmelidir. Cinsiyet üzerinden ayırtmamalı ve birini diğerinden üstün tutmamalıdır.

Geleneksel masalların bu bakış açısının yanlış olduğunu düşünen bazı yazarlar bazı masalları yeniden kaleme alma gereği duymuştur. Cinsiyetler üzerindeki rol dağılımını yeniden düzenleyerek oluşturdukları bu masallar ile eşit masallar meydana gelmiştir. Bu girişimlerden bir tanesi de Odeabank Eşitlikçi Masallar serisidir.

Yalçın (2022)'de söz konusu proje dâhilinde yayınlanan Kırmızı Başlıklı Kız, Rapunzel, Sindirella'nın Bilmecesi, Kurbağa Prens ve Pamuk Kalpli Prens ve Yedi Cüceler adlı anlatılar içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Söz konusu değerlendirme kahraman, olay örgüsü ve temalar, ileti ve son/bitiş başlıkları altında yapılmıştır. Yapılan incelemede, yeni dönem masallarında cinsiyet üzerindeki ataerkil odaklı beğeni kültürünün eleştirildiği ve masallar vesilesi ile aktarıldığı iddia edilen geleneksel cinsiyet kalıpyargılarının değiştirilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Bölükmeşe ve Demirel (2021)'de yazarlar, masallardaki türücü ve cinsiyetçi imgeleri yıkmayı ve çağdaş toplum değerlerine göre yeni anlamlar kazandırmayı amaçlamışlar. Çalışmada, söz konusu masallar, eko-feminist yöntem ile klasik versiyonlarıyla karşılaştırılarak incelenmeye çalışılacaktır. Çalışmada cinsiyetçi ve türücü imgeler ile örölmüş klasik masalların, çağcıl yazarlar tarafından yeniden yazılmasının

eşitlikçi ve ekolojik olarak sürdürülebilir bir toplum için gerekliliğinin altını çizmek amaçlanmaktadır.

Eşit masallar toplumsal cinsiyet rollerindeki eşitsizliği ortadan kaldırmaya yönelik yapılandırılmış bir şekilde yazılan masallardır. Eşit masallar, geleneksel masallarda söz hakkı tanınmayan kadın karakterlerin, akıl ve bilim çerçevesinde düşünüp karar verebileceği gösterilmek için kaleme alınmıştır. Erkek karakterlere muhtaç ya da onlardan yardım bekler pozisyonundaki kadın karakterlerin aksine güçlü, bağımsız, karar alma yetisine sahip bireyler olduklarını göstermeyi hedeflemiştir.

Günümüz dünyasında erkek-kadın eşitliğini gelecek nesillere daha doğru aktarabilmek için eşit masalların çoğaltılması ve desteklenmesi gerekmektedir. Günümüz kız çocuklarının gelecekte bir kurtarıcı erkek bekleme pozisyonundan kendi ayakları üzerinde duran bireyler olarak yetiştirilmesinde eşit masallar büyük ölçüde öneme sahiptir.

Eşit masallar hakkında çalışmalar yapılsa da yeterli değildir. Çocuk eğitiminin başlangıç noktası olan aile fertlerinin eşit masallar hakkında görüşleriyle ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle hem aile fertlerinin bu konudaki düşüncelerini öğrenmek hem de bu konuda bilgisi olmayan aile fertlerinin bilinçlendirilmesi adına yapılacak olan bu çalışmanın literatürde önemli bir yer tutacağı düşünülmektedir.

Amaç

Masallar geçmişten günümüze kültürel yapıyı aktaran sözlü ve yazılı anlatılardır. Yıllardır anlatıla gelen geleneksel masalların, vermek istediği mesaj ele alındığında sanılanın aksine pek de iyimser olmadığı birçok araştırmacı ve okur tarafından ele alınmıştır (Sezer, 2020). Eşit masalların doğma sebebi her ne kadar geleneksel masallar olsa da birbirlerinden oldukça farklıdırlar. Bu araştırmanın amacı, Rapunzel örneğinden hareketle geleneksel masallar ile eşit masallar arasındaki toplumsal cinsiyet konusundaki kalıp yargıları ve mesajları veli görüşlerini karşılaştırmaktır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen alt problemler şunlardır;

1. Velilerin toplumsal cinsiyet kavramı hakkındaki görüşleri nelerdir?

2. Velilerin çocuklarına seçtikleri kitaplarda dikkat ettikleri hususlar nelerdir?
3. Masalın geleneksel versiyonu hakkındaki görüşleri nelerdir?
4. Masalın eşitlikçi versiyonu hakkındaki görüşleri nelerdir?

Önem

Masal olarak adlandırdığımız bu anlatılar; okuyucuya ya da dinleyiciye vermek istediği mesaj ve masal içerisindeki karakterlere yüklenen roller açısından anlatıldığı ya da yazıldığı dönemin, toplumun kültürel yapısından izler taşır. Masallar yardımıyla dönemin gelenek ve görenekleri gelecek nesillere aktarılmaya devam eder. Masallar; iyilik, güzel ahlak, yardımseverlik gibi konuları ele alırken ataerkil bir anlatıma da sahiptir. Bu ataerkil anlatım masalların yanında getirdiği olumsuzluklardan birisidir (Koca, 2023).

Masallardaki ataerkil anlatım toplumsal cinsiyet açısından kadınları ötekileştirici bir dil içerir. Masallarda cinsiyet eşitliğine dikkat edilmediği gibi çoğu noktada şiddet içerikli anlatımlara da yer verilmektedir. Masal yazımında dikkat edilmesi gerek çocuğa görelilik ilkesi geleneksel masallarda ihlal edilmektedir (Güneş, 2006; Değirmenci, 2020; Yorulmaz ve Korkmaz, 2021).

Masal, kültürel değerlerin sonraki nesillere aktarımını ve bu değerlerin tekrar üretilmesini sağlayan bir unsurdur. Masalların sonraki nesillere vermek istediği mesajın bilinçaltını şekillendirdiğini düşünen yazarlar, hedeflenen topluma iletilmek istenen fikirleri yapılandırmak için masal gibi kültür aktarımı sağlayan türleri tekrar tekrar kaleme alır (Baykal, 2020).

Günümüzde masallar ile ilgili araştırmalar ve çalışmalar ileri bir seviyeye gelerek geleneksel masalların yeniden yazılmasıyla sonuçlanmıştır. Modern dünyanın gereklerine göre çağdaş masallar kaleme alınmıştır. Yazılan yani masallara ‘Eşit Masallar’ adı verilmiştir. Adından da anlaşılacağı üzere geleneksel masalların aksine cinsiyet eşitliğine önem veren masallar meydana gelmiştir. Geleneksel masallar ile kalıplaşan birçok değer ve iletiyi yıkıp yerine modern dünyanın gerektirdiği üzere kadın karakterlere daha anlamlı ve güzel roller yüklemiştir. Geleneksel masallarda kadınlara

dayatılan güzellik kavramını hem yazılı hem de görsel ifadeler yardımıyla yıkmam amaçlanmıştır. Böylece ocuklara gelişen ve değişen dünyada daha eşit ve anlamlı bir gelecek inşa etmek amaçlanmıştır.

Edebiyatımıza eviri yoluyla adım atan eşit masallar basamakları birer birer çıkmaktadır. Henüz gelişim aşamasında olan eşit masallar verdiği mesaj itibariyle büyük öneme sahiptir. Yeni bir tür olması sebebiyle edebiyatımızda tanıtılması ve desteklenmesi gerekmektedir. Geleneksel masallar gibi çocuklara hitap eden eşit masallar, ince elenip sık dokunmalı, olumlu ve olumsuz yönleri iyi değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmeler yapılırken çocuklara ilk eğitimlerini veren ebeveynlerin görüşlerinin alınması büyük önem arz etmektedir.

Eşit masalların doğrudan yer aldığı çalışmalara rastlanmıştır fakat konuyla ilgili veli görüşlerinin alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmayla eşit masallar açıklanarak konu hakkındaki veli görüşlerinin alınması amaçlanacaktır. Yapılan çalışmanın bundan sonra yapılacak araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sayıtlar

1. Görüşmeler esnasında velilerin sorulan sorulara içtenlikle cevap verdiği,
2. Görüşme sorularının konu odaklı hazırlandığı bu araştırmanın sayıltısıdır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma tokat ilinde yer alan MEB’e bağlı bir özel okulun velileri ile,
2. 2023-2024 eğitim- ğretim yılı ile,
3. Araştırma Rapunzel masalı ile,
4. Araştırma süreci boyunca elde edilen görüşmeler ve ses kayıtları ile sınırlıdır.

Tanımlar

Eşitlikçi Masallar: Toplumsal cinsiyet eşitliği ve çeşitli temsiller açısından daha dengeli ve kapsayıcı bir bakış açısı sunar. Bu tür masallarda, kadın ve erkek karakterler geleneksel cinsiyet rollerinden bağımsız olarak tasvir edilir ve her iki cinsiyetin de güçlü, bağımsız ve çeşitli niteliklere sahip olduğu vurgulanır (Zipes, 2006).

Toplumsal Cinsiyet: Bireylerin toplum içinde cinsiyetlerine dayalı olarak nasıl davranmaları gerektiğine dair sosyal ve kültürel beklentileri ifade eder. Biyolojik cinsiyet, genetik ve fizyolojik özelliklere dayalı olarak erkek veya kadın olarak sınıflandırılmayı ifade ederken, toplumsal cinsiyet, toplumsal olarak belirlenen roller ve beklentileri içerir (Connell, 2009).

Anti-masal: Anti, kelime anlamı olarak karşı, zıt anlamlarına gelmektedir. Sezer'e (2020) göre anti-masal kavramı klasik masalların altüst edilerek özellikle toplumsal cinsiyet rolleri üzerine odaklanarak yeniden biçimlendirilmesidir.

Geleneksel Masallar: Geleneksel masallar, nesilden nesle aktarılan ve genellikle sözlü kültürün bir parçası olan anlatılardır. Bu masallar, çocuk edebiyatının temel taşları arasında yer almakta ve kültürel, ahlaki ve didaktik unsurlar içermektedir (Zipes, 2012).

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Geleneksel Masallar

Geleneksel masallar, nesilden nesle aktarılan ve genellikle sözlü kültürün bir parçası olan anlatılardır. Bu masallar, çocuk edebiyatının temel taşları arasında yer almakta ve kültürel, ahlaki ve didaktik unsurlar içermektedir (Zipes, 2012). Geleneksel masalların incelenmesi, bu masalların toplumsal normları, değerleri ve idealleri nasıl yansıttığını ve pekiştirdiğini anlamamıza yardımcı olur. Ayrıca, masalların zaman içerisindeki dönüşümleri ve farklı kültürlerdeki varyasyonları da dikkate değerdir (Tatar, 2003).

Masalların kavramsal çerçevesi, genellikle belirli motifler ve arketipler etrafında şekillenir. Örneğin, Vladimir Propp'un masal analizine yönelik çalışmaları, masallardaki ortak yapıların ve karakterlerin belirlenmesinde önemli katkılar sağlamıştır (Propp, 1968). Propp, masalları işlevsel bir bakış açısıyla ele alarak, bu anlatıların belirli bir dizi olay örgüsü ve karakter tipi içerdiğini öne sürmüştür. Bu bağlamda, Propp'un masal işlevleri, masalların yapısal analizinde temel bir araç olarak kabul edilir.

Zipes (2018), "Peri Masalları ve Yıkma Sanatı" başlıklı kitabında, masalların kültürel ve sosyal tarihini ele alarak, bu masalların toplumu nasıl etkilediğini ve şekillendirdiğini incelemiştir. Zipes, masalların sadece eğlence aracı değil, aynı zamanda sosyal normları, ideolojileri ve güç ilişkilerini yansıttığını savunmuştur.

Bir diğer önemli teori ise Carl Jung'un arketipler teorisidir. Jung'a göre, masallar bilinçdışı kolektifin yansımalarıdır ve evrensel arketipler içerir (Jung, 1959). Bu arketipler, insan deneyiminin temel unsurlarını temsil eder ve masallar aracılığıyla bireylerin bilinçdışı ile bağlantı kurmalarını sağlar. Masallarda sıklıkla karşılaşılan kahraman, kötü karakter, bilge yaşlı kadın gibi figürler, Jung'un arketipler teorisiyle açıklanabilir.

Masalların toplumsal işlevleri de göz ardı edilmemelidir. Masallar, çocukların sosyal ve ahlaki değerleri öğrenmelerine yardımcı olurken, aynı zamanda hayal gücünü ve yaratıcılığı teşvik eder (Bettelheim, 1976). Bruno Bettelheim, masalların psikolojik gelişim üzerindeki etkilerini incelemiş ve bu masalların çocukların içsel çatışmalarını

çözmelerine nasıl yardımcı olabileceğini göstermiştir. Bettelheim'a göre, masallar çocukların bilinçdışı korkularını ve arzularını işlemelerine olanak tanır.

Son olarak, masalların kültürel ve tarihsel bağlamı da önemlidir. Farklı kültürlerdeki masallar, o toplumun tarihini, geleneklerini ve değerlerini yansıtır (Warner, 2019). Marina Warner, masalların tarihsel bağlamlarını ve kültürel dönüşümlerini ele alarak, bu masalların nasıl evrildiğini ve farklı toplumlarda nasıl yeniden yorumlandığını ortaya koymuştur.

Geleneksel masalların kavramsal çerçevesi, bu anlatıların yapılarını, işlevlerini ve toplumsal etkilerini anlamak için çeşitli teorik yaklaşımlar sunar. Bu çerçeve, masalların hem bireysel hem de toplumsal düzeyde nasıl bir rol oynadığını anlamamıza yardımcı olurken, aynı zamanda bu masalların evrenselliğini ve sürekliliğini de ortaya koyar.

Masalların Çocuklar Üzerindeki Etkisi

Masallar, yüzyıllardır çocuk edebiyatının ayrılmaz bir parçası olmuştur. Çocukların dil gelişiminden kültürel değerleri öğrenmelerine kadar birçok alanda önemli katkılar sağlarlar. Masallar, çocukların dil gelişiminde önemli bir rol oynar. Zengin ve çeşitli dil kullanımları, çocukların kelime dağarcıklarını genişletmelerine yardımcı olur. Ayrıca, masalların tekrarlanan yapıları ve ritmik anlatımları, çocukların dilin ritmini ve melodisini anlamalarına katkı sağlar (Smith, 2010). Masallar, çocukların anlatı becerilerini geliştirir ve onların yaratıcı düşünme kapasitelerini artırır. Çocuklar, masallar aracılığıyla çeşitli anlatı kalıplarını öğrenir ve kendi masallarını oluşturma yeteneklerini geliştirir (Brown, 2015).

Masallar, kültürel değerlerin ve ahlaki derslerin çocuklara aktarılmasında etkili bir araçtır. Masalların içerdiği semboller ve karakterler, çocuklara toplumun değerlerini ve normlarını öğretir (Jones, 2002). Örneğin, “Kırmızı Başlıklı Kız” gibi geleneksel masallar, çocuklara güvenlik ve dikkat konularında önemli dersler verirken, “Pamuk Prenses” gibi masallar ise iyilik ve kötülük arasındaki farkları öğretir (Williams, 2013). Bu şekilde, masallar çocukların ahlaki gelişimlerine katkıda bulunur ve onların sosyal bilincini artırır (Miller, 2014).

Masallar, çocukların hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştiren güçlü bir araçtır. Çocuklar, masalların fantastik dünyalarında hayal güçlerini serbestçe kullanabilirler (Robinson, 2009). Bu, onların problem çözme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirir. Masallar, çocukların dünyayı farklı perspektiflerden görmelerine yardımcı olur ve onların empati yeteneklerini artırır (Thompson, 2011).

Masallar, çocukların duygusal gelişimine de önemli katkılarda bulunur. Masalların içerdiği zorlu durumlar ve kahramanların bu durumlarla başa çıkma şekilleri, çocuklara duygusal dayanıklılık ve problem çözme stratejileri öğretir (O'Sullivan, 2005). Ayrıca, masallar çocukların korkularını ve kaygılarını sembolik olarak işlemelerine olanak tanır, böylece onların psikolojik sağlıklarını destekler (Green, 2007).

Miçooğulları (2022) çalışmasında, masal, geleneksel masal ve anti-masal kavramlarını tanıtmıştır. Anti-masalın geleneksel masallardan ne şekilde ayrıldığını vurgulayan yazar, çeşitli geleneksel masalları incelemiştir. Ayrıca, çalışmada kendi yazdığı anti-masallara da yer verilmiştir. Bu örnekler aracılığıyla yazar, anlatıların nasıl yeniden şekillendirilebileceğini ve öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin nasıl geliştirilebileceğini tartışmıştır. Çalışmada, anti-masalların Türkçe eğitiminde nasıl kullanılabileceği ve öğrencilerin dil becerilerinin nasıl iyileştirilebileceği konularına da değinilmiştir.

Kara (2022), "7. Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Becerilerinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Eylem Araştırması: Anti-Masal Oluşturma" başlıklı çalışmasında, yaratıcı yazma becerilerinin dil becerilerini nasıl zenginleştirebileceğini ele almıştır. Çalışmada, anti-masal kavramı tanıtarak geleneksel masallar ile eşit masallar arasındaki farklar vurgulanmıştır. Eylem araştırması çerçevesinde, 7. sınıf öğrencileri anti-masallar yaratmışlardır. Araştırma bulguları, öğrencilerin yaratıcılıklarının arttığını ve yazma becerilerinin geliştiğini göstermiştir.

Güneş (2006), "Grimm Masallarının Çocuklar Üzerindeki Etkileri" adlı çalışmasında, Grimm Masallarında bulunan şiddet, ceza yöntemleri, cinsellik, terk edilme ve korku gibi öğeleri detaylı bir şekilde ele alarak, bu öğelerin çocuklar üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Yazar, masalların çocukları olumsuz yönde etkileyebilecek öğelerin çıkarılarak düzenlenmesi gerektiğini önermiştir.

Sonuç olarak, masallar çocuk edebiyatının vazgeçilmez bir parçasıdır ve çocukların dil gelişiminden duygusal sağlığına kadar birçok alanda önemli faydalar sağlar. Bu nedenle, eğitimciler ve ebeveynler, masalları çocukların günlük yaşamlarına dahil etmenin yollarını aramalıdır. Masalların zengin dünyası, çocukların gelişiminde önemli bir rol oynamaya devam edecektir.

Toplumsal Cinsiyet

Toplumsal cinsiyet, bireylerin toplum içindeki rollerini, beklentilerini ve davranışlarını belirleyen bir dizi norm ve değeri ifade eder. Toplumsal cinsiyet kavramı, sadece biyolojik cinsiyetten farklı olarak, kültürel ve sosyal olarak yapılandırılmış bir kimliği temsil eder.

Agvan ve Asutay (2018) tarafından yazılan "Bir Anti-Masal Örneği Olarak Cam Ayakkabıları Reddeden Vejetaryen Külkedisi" başlıklı makalede, araştırmanın kitaplarından biri olan Vejetaryen Külkedisi anti-masalı feminist eleştiri perspektifinden incelenmiştir. Geleneksel Külkedisi masalı toplumu mevcut normlarla uyandırırken, anti-Külkedisi toplumun toplumsal rollerine yönelik eleştiriler sunmayı amaçlamıştır. Bu bağlamda, anti-Külkedisi kadın ve erkeklere atfedilen toplumsal rollerin eleştirisi olarak ortaya çıkmıştır.

Baykal (2012), "Murathan Mungan'ın 'Zamanımızın Külkedisi'ni Marksist Kuram Çerçevesinde İncelemek" başlıklı çalışmada, Murathan Mungan'ın geleneksel Külkedisi masalının postmodern bir uyarlaması olan "Zamanımızın Bir Külkedisi" adlı eserini Marksist teori perspektifinden analiz etmiştir.

Bacchilega (2016) "Postmodern Masallar: Toplumsal Cinsiyet ve Anlatı Stratejileri" başlıklı kitabında, dört masalın hem geleneksel hem de çağdaş versiyonlarına yer vermiştir. Çalışma, 20. yüzyılın sonlarında yetişkinler için yeniden yazılan masalarda toplumsal cinsiyet üretimini anlatısalılık ve öznellik bağlamında incelemiştir. Bu çalışma, postmodernizme yaptığı doğrudan vurgu ile diğer araştırmalardan ayrılmaktadır.

Toplumsal cinsiyet, bireylerin toplum içinde cinsiyetlerine dayalı olarak nasıl davranmaları gerektiğine dair sosyal ve kültürel beklentileri ifade eder. Biyolojik cinsiyet, genetik ve fizyolojik özelliklere dayalı olarak erkek veya kadın olarak sınıflandırılmayı

ifade ederken, toplumsal cinsiyet, toplumsal olarak belirlenen roller ve beklentileri içerir (Connell, 2009). Toplumsal cinsiyet, bireylerin sosyal kimliklerini ve toplumsal rollerini nasıl algıladıklarını etkileyen önemli bir faktördür. Toplumsal cinsiyetin nasıl oluştuğunu ve toplumsal normların nasıl belirlendiğini anlamak için çeşitli teoriler geliştirilmiştir:

1. Sosyal Öğrenme Teorisi: Albert Bandura'nın sosyal öğrenme teorisi, toplumsal cinsiyet rollerinin gözlemlene ve model alma yoluyla öğrenildiğini öne sürer (Bandura, 1977). Çocuklar, çevrelerinde gördükleri cinsiyetle ilgili davranışları gözlemleyerek ve bu davranışları taklit ederek toplumsal cinsiyet rollerini öğrenirler.

2. Cinsiyet Rolü Teorisi: Cinsiyet rolü teorisi, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerini nasıl benimsediklerini ve bu rollerin nasıl içselleştirildiğini açıklar. Bu teoriye göre, toplumsal cinsiyet rolleri, bireylerin toplumsal normlarla uyumlu davranışlar sergilemelerini sağlar (Eagly & Wood, 1999). Toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal normlarla uyumlu davranışları destekler ve pekiştirir.

3. Sosyal İnşacılık Teorisi: Sosyal inşacılık teorisi, toplumsal cinsiyetin sosyal ve kültürel bir yapı olduğunu ve bireylerin toplumsal cinsiyet rollerini nasıl inşa ettiklerini vurgular. Bu teoriye göre, toplumsal cinsiyet kimlikleri ve roller, toplumsal etkileşimler ve kültürel normlar aracılığıyla şekillendirilir (West & Zimmerman, 1987).

Toplumsal cinsiyet, bireylerin sosyal rollerini ve toplumsal beklentilerini etkiler. Toplumsal cinsiyet normları, bireylerin nasıl davranmaları gerektiğine dair toplumsal beklentileri belirler. Bu normlar, bireylerin eğitim, iş gücü ve aile içindeki rollerini etkiler. Örneğin, bazı toplumlarda erkeklerin daha fazla liderlik ve güç pozisyonlarında olması beklenirken, kadınların daha çok bakım ve destekleyici roller üstlenmeleri beklenir (Acker, 1990).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, toplumsal cinsiyet normlarının bireyler arasında eşitlik sağlanmasını engelleyen bir durumdur. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, çeşitli alanlarda, örneğin iş gücü, eğitim ve politika gibi, kadınlar ve erkekler arasındaki fırsat eşitsizliklerini yansıtabilir (Ridgeway & Correll, 2004). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini azaltmak ve toplumsal değişimi teşvik etmek için, toplumsal cinsiyet normlarının ve rollerinin eleştirel bir şekilde değerlendirilmesi ve dönüştürülmesi gerekmektedir.

Toplumsal cinsiyet, bireylerin toplumsal rollerini ve sosyal beklentilerini belirleyen önemli bir kavramdır. Sosyal öğrenme, cinsiyet rolü ve sosyal inşacılık teorileri, toplumsal cinsiyet rollerinin nasıl oluştuğunu ve bireyler üzerindeki etkilerini anlamak için çeşitli bakış açıları sunar. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini azaltmak ve toplumsal değişimi teşvik etmek, toplumsal cinsiyet normlarının eleştirel bir şekilde değerlendirilmesini ve dönüştürülmesini gerektirir.

Toplumsal Cinsiyet ve Masallar

Masallar, kültürel normların, değerlerin ve toplumsal cinsiyet rollerinin aktarıldığı önemli araçlardır. Toplumsal cinsiyet rolleri, bireylerin toplum içindeki yerlerini ve davranışlarını belirleyen bir dizi norm ve beklenti içerir. Masallar, genellikle bu cinsiyet rollerini pekiştiren ve çocuklara bu rollerin nasıl benimsenmesi gerektiğini öğreten birer araç olarak işlev görür (Zipes, 1995).

Bettelheim (2021) "Masallar Ne Anlatır?" başlıklı eserinde, peri masallarının psikolojik ve duygusal gelişim üzerindeki katkılarını ele almıştır. Kitap, masallardaki sembollerin duygusal çatışmaları çözmede ve kişisel gelişimi desteklemede nasıl etkili olduğunu inceleyerek çeşitli masalları çözümlemiştir.

Carter (2022), "Kanlı Oda" isimli kitabında, anti-masal türünün önemli bir örneğini sunmuştur. Kısa öykülerden oluşan bu derleme, geleneksel peri masallarının unsurlarını dönüştürerek yeniden kaleme alınmıştır. Öykülerde cinsellik, güç dinamikleri, toplumsal cinsiyet rolleri ve sosyal normlar gibi temalar sorgulanmış ve peri masallarındaki kadın karakterlere daha fazla güç ve özgürlük verilmiştir.

Çalık (2018), Grimm Masallarının çeşitli versiyonlarını ve bu masalların farklı dönemlerdeki uyarlamalarını incelemiştir. Çalışmasında, masallardaki kadın karakterlerin geleneksel betimlemelerini ele alan yazar, ayrıca modern uyarlamalarda kadın karakterlerin farklı davranışlarını ve güçlendirilmiş rollerini nasıl sergilediklerini de inceleyerek araştırmasının kapsamını genişletmiştir.

Ölçer Özünel (2006) "Masal Mekânında Kadın Olmak" başlıklı çalışmasında, masal türündeki toplumsal cinsiyet rollerinin mekânsal bağlamda nasıl yapılandırıldığını incelemiştir. Araştırmaya 32 masal dahil edilmiştir ve hem Türk hem de Batı masalları

arasında mekânın kadının cinsel rollerini benimsemesindeki öneminin vurgulandığı görülmüştür.

Sezer (2020), "Masallar ve Toplumsal Cinsiyet" isimli kitabında, geleneksel masallara odaklanmıştır. Masallardaki simgeler aracılığıyla ataerkil yapı ve edilgen kadın karakterler üzerinde durmuş, ideal eş olarak kadınların genellikle güzel, saf ve itaatkâr olmaları gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, bilge ve bağımsız kadın karakterlerin masallarda kraliçe ve büyücü olarak yer almasının, toplumun bağımsızlık arzularını korkuya dönüştürmesinin bir sonucu olduğunu belirtmiştir.

Geleneksel masallar, genellikle geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini yansıtır. Kadın karakterler sıklıkla yardımsever, nazik ve pasif olarak tasvir edilirken, erkek karakterler cesur, güçlü ve aktif olarak betimlenir. Örneğin, “Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler” masalında Pamuk Prenses, erkek karakterlerin yardımı olmadan kendi başına hareket edemeyen bir figür olarak gösterilir (Zipes, 1995). Bu temsiller, çocuklara belirli cinsiyet rollerinin doğal ve beklenen davranışlar olduğu mesajını iletebilir.

Masalların toplumsal cinsiyet temsilleri üzerine yaptığı etki, çocukların bu temsiller aracılığıyla cinsiyet rollerini öğrenmelerine ve içselleştirmelerine yardımcı olur (Leaper & Friedman, 2007). Çocuklar, masallarda gördükleri karakterlerin nasıl davrandığını gözlemleyerek bu davranışların toplumsal cinsiyet normlarına uygun olduğunu öğrenirler. Bu süreç, sosyal öğrenme teorisi çerçevesinde ele alınabilir (Bandura, 1977).

Masallar, medyanın toplumsal cinsiyet stereotiplerini yayma konusunda önemli bir rol oynar. Medya temsilleri, çocukların toplumsal cinsiyet rollerini nasıl algıladıklarını ve bu rollerin toplumda nasıl şekillendirildiğini etkiler. Medyada sıkça karşılaşılan cinsiyet stereotipleri, çocukların bu roller hakkında katı ve klişe düşüncelere sahip olmalarına neden olabilir (Signorielli, 2001). Bu durum, toplumsal cinsiyet normlarının pekiştirilmesinde etkili olabilir.

Geleneksel cinsiyet rollerinin eleştirilmesi ve alternatif temsillerin sunulması açısından eşit masallar önemli bir yer tutar. Son yıllarda, kadın karakterlerin güçlü, bağımsız ve aktif olarak tasvir edildiği masallar ortaya çıkmıştır. Örneğin, “Cesur Küçük

Kız” gibi eşit masallarda, kadın karakterler geleneksel cinsiyet rollerini sorgulayan ve alternatif temsiller sunan figürler olarak karşımıza çıkar (Zipes, 2006). Bu tür masallar, toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki farkındalığı artırabilir ve çocuklara daha geniş bir cinsiyet rolü anlayışı sunabilir.

Masalların toplumsal cinsiyet rollerini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmek, toplumsal değişim ve eğitim açısından önemlidir. Eğitimciler ve ebeveynler, çocuklara sunulan masallardaki toplumsal cinsiyet rollerini analiz etmeli ve daha kapsayıcı ve eşitlikçi temsilleri teşvik etmelidir (Martin & Halverson, 1981). Bu, çocukların cinsiyet rollerine dair daha dengeli bir anlayış geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Masallar, toplumsal cinsiyet rollerinin öğrenilmesi ve pekiştirilmesinde önemli bir rol oynar. Geleneksel masallar genellikle belirli cinsiyet rollerini pekiştirirken, eşit masallar bu rollerin sorgulanmasını ve alternatif temsillerin sunulmasını sağlar. Eğitimciler ve ebeveynler, masalların toplumsal cinsiyet rollerini nasıl yansıttığını ve bu temsillerin toplumsal cinsiyet eşitliği üzerindeki etkilerini değerlendirerek daha kapsayıcı bir eğitim anlayışı geliştirmelidir.

Masalların Toplumsal Roller Üzerindeki Etkisi

Masallar, toplumsal normların, değerlerin ve rollerin çocuklar tarafından öğrenilmesinde önemli bir rol oynar. Geleneksel ve modern masallar, toplumsal cinsiyet rollerinin, davranış kalıplarının ve sosyal beklentilerin aktarılmasında etkili araçlar olarak işlev görür (Zipes, 1995).

Gün (2008), "Masallara Feminist Bir Bakış ve Cinsiyet Meseleleri" başlıklı çalışmada, masallardaki kadın ve erkek karakterlerin tasvir biçimlerini, üstlendikleri rollerin özelliklerini ve bu tasvirlerin toplumsal cinsiyet normlarına ne ölçüde uyduğunu incelemiştir. Bu araştırma, kadın ve erkek rollerinin analizi ile feminist bir perspektifin doğrudan benimsenmesi bakımından diğer çalışmaların önüne geçmektedir.

Masallar, çocukların toplumsal roller hakkında bilgi edinmelerine yardımcı olan kültürel metinlerdir. Geleneksel masallar genellikle belirli toplumsal cinsiyet rollerini ve sosyal normları pekiştirir. Kadın karakterler genellikle pasif, destekleyici ve güzellikleriyle öne çıkan figürler olarak tasvir edilirken, erkek karakterler cesur, güçlü ve

aktif olarak betimlenir (Leaper & Friedman, 2007). Örneğin, "Külkedisi" masalında Külkedisi, sürekli olarak yardıma ihtiyaç duyan ve kurtarılmayı bekleyen bir karakter olarak sunulur. Bu durum, çocuklara kadınların pasif ve bağımlı olmaları gerektiğini öğretir (Zipes, 1995).

Sosyal öğrenme teorisi, bireylerin gözlemleme, model alma ve pekiştirme yoluyla davranışları öğrendiklerini öne sürer (Bandura, 1977). Masallar, bu süreçlerin bir parçası olarak çocuklara toplumsal rollerin nasıl davranışlarla ilişkili olduğunu gösterir. Çocuklar, masallardaki karakterlerin davranışlarını gözlemleyerek ve bu davranışların nasıl ödüllendirildiğini veya cezalandırıldığını görerek bu roller hakkında bilgi edinirler (Bussey & Bandura, 1999). Örneğin, masallarda erkek karakterlerin cesur ve lider pozisyonlarında, kadın karakterlerin ise destekleyici ve bakıcı rollerinde olması, çocuklara toplumsal cinsiyet rollerinin nasıl öğrenileceğine dair ipuçları verir.

Medya ve masallar, toplumsal cinsiyet stereotiplerinin yayılmasında önemli bir rol oynar. Medyada sunulan cinsiyet temsilleri, çocukların toplumsal cinsiyet rollerini nasıl algıladıklarını ve bu rollerin sosyal normlarla nasıl ilişkilendirildiğini etkiler (Signorielli, 2001). Masallarda sıkça karşılaşılan cinsiyet stereotipleri, çocukların bu roller hakkında katı ve klişe düşüncelere sahip olmalarına neden olabilir. Örneğin, masallardaki kadın karakterler genellikle güzellikleriyle değerli bulunur ve bu da çocuklara fiziksel çekiciliğin toplumsal değerlerle nasıl ilişkili olduğunu gösterir (Tatar & Karas, 2008).

Son yıllarda, toplumsal rollerin sorgulandığı ve alternatif temsillerin sunulduğu eşit masallar ortaya çıkmıştır. Bu masallarda kadın karakterler genellikle bağımsız, güçlü ve aktif bireyler olarak tasvir edilir. Örneğin, "Elsa" karakteri "Frozen" (2013) filminde, geleneksel kadın rollerini sorgulayan ve kendi kaderini tayin eden bir figür olarak sunulur (Zipes, 2006). Bu tür modern temsiller, çocukların toplumsal cinsiyet rollerine dair daha geniş ve dengeli bir anlayış geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Masalların toplumsal rollerin öğrenilmesindeki etkisini anlamak, eğitimciler ve ebeveynler için önemlidir. Eğitimciler ve ebeveynler, çocuklara sunulan masallardaki toplumsal rollerin farkında olmalı ve daha kapsayıcı ve eşitlikçi temsilleri teşvik

etmelidirler (Martin & Halverson, 1981). Bu yaklaşım, çocukların toplumsal cinsiyet rollerine dair daha geniş ve dengeli bir perspektif geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Bettelheim (2021) "Masallar Ne Anlatır?" başlıklı eserinde, peri masallarının psikolojik ve duygusal gelişim üzerindeki katkılarını ele almıştır. Kitap, masallardaki sembollerin duygusal çatışmaları çözmede ve kişisel gelişimi desteklemede nasıl etkili olduğunu inceleyerek çeşitli masalları çözümlemiştir.

Carter (2022), "Kanlı Oda" isimli kitabında, anti-masal türünün önemli bir örneğini sunmuştur. Kısa öykülerden oluşan bu derleme, geleneksel peri masallarının unsurlarını dönüştürerek yeniden kaleme alınmıştır. Öykülerde cinsellik, güç dinamikleri, toplumsal cinsiyet rolleri ve sosyal normlar gibi temalar sorgulanmış ve peri masallarındaki kadın karakterlere daha fazla güç ve özgürlük verilmiştir.

Çalık (2018), Grimm Masallarının çeşitli versiyonlarını ve bu masalların farklı dönemlerdeki uyarlamalarını incelemiştir. Çalışmasında, masallardaki kadın karakterlerin geleneksel betimlemelerini ele alan yazar, ayrıca modern uyarlamalarda kadın karakterlerin farklı davranışlarını ve güçlendirilmiş rollerini nasıl sergilediklerini de inceleyerek araştırmasının kapsamını genişletmiştir.

Masallar, çocukların toplumsal roller hakkında bilgi edinmelerinde önemli bir rol oynar. Geleneksel masallar genellikle belirli toplumsal cinsiyet rollerini pekiştirirken, eşit masallar alternatif temsiller sunarak bu rollerin sorgulanmasına katkıda bulunur. Eğitimciler ve ebeveynler, masalların toplumsal roller üzerindeki etkilerini değerlendirerek daha kapsayıcı ve eşitlikçi eğitim yaklaşımları geliştirmelidir.

Eşit Masallar

Masallar, toplumsal cinsiyet normlarının ve rollerinin öğrenilmesinde önemli bir rol oynar. Geleneksel masallar genellikle belirli toplumsal cinsiyet rollerini pekiştirirken, eşitlikçi masallar bu rollerin sorgulanmasına ve daha kapsayıcı temsillerin sunulmasına odaklanır.

Eşitlikçi masallar, toplumsal cinsiyet eşitliği ve çeşitli temsiller açısından daha dengeli ve kapsayıcı bir bakış açısı sunar. Bu tür masallarda, kadın ve erkek karakterler

geleneksel cinsiyet rollerinden bağımsız olarak tasvir edilir ve her iki cinsiyetin de güçlü, bağımsız ve çeşitli niteliklere sahip olduğu vurgulanır (Zipes, 2006). Eşitlikçi masallar, toplumsal normları sorgular ve çocuklara farklı cinsiyet temsillerini kabul etmeleri gerektiğini öğretir (Harris, 2014).

Şen Sönmez (2022), "Peri Masalları, Eşitsizlikler ve Eşit Masallar" başlıklı makalesinde, Odeabank ve Can Yayınları iş birliğiyle yayımlanan "Eşit Masallar" serisini değerlendirmiştir. Bu seri içerisinde Murat Gülsoy'un "Sindirella'nın Bilmecesi", Gamze Arslan'ın "Rapunzel", Mevsim Yenice'nin yeniden yazdığı "Kırmızı Başlıklı Kız", Hikmet Hükümenoğlu'nun "Pamuk Kalpli Prens ve Yedi Cüceler" ve Fadime Uslu'nun "Kurbağa Prens" eserleri bulunmaktadır. Makalede, bu masalların çözümlemeleri ayrı başlıklar altında yapılmış, geleneksel masallarda kadınların güzellik ve itaatkarlığının vurgulandığı, ancak "Eşit Masallar" serisinde kadın kahramanların öne çıkan özelliğinin akıl olduğu, bunun da bazen duyguların önüne geçtiği belirtilmiştir. Serinin tamamının, çocuğa uygunluk ilkesine göre şiddet unsurlarından arındırıldığı ve geleneksel masallardaki ideolojik yapıyı yıkmayı değil, onu değiştirmeyi ve eklemeler yapmayı hedeflediği ifade edilmiştir.

Eşitlikçi masallar, geleneksel cinsiyet rollerini sorgulayan ve alternatif temsiller sunan masallardır. Bu masallarda, kadın karakterler genellikle bağımsız, güçlü ve lider pozisyonlarında tasvir edilirken, erkek karakterler duygusal ve destekleyici roller üstlenir (Pérez, 2018). Örneğin, "Elsa" karakteri "Frozen" (2013) filminde, geleneksel kadın rollerini sorgulayan ve kendi kaderini tayin eden bir figür olarak sunulur. Bu tür modern masallar, çocuklara cinsiyet eşitliği ve kapsayıcılığın önemini vurgular (Zipes, 2006).

Eşitlikçi masallar, çocukların toplumsal cinsiyet rollerine dair daha geniş ve dengeli bir anlayış geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu masallar, çocuklara toplumsal cinsiyet eşitliği hakkında bilgi sunar ve çeşitli cinsiyet temsillerini kabul etmeyi teşvik eder (Harris, 2014). Eğitimciler ve ebeveynler, çocuklara eşitlikçi masalları sunarak toplumsal cinsiyet normlarını eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerini sağlayabilir ve cinsiyet eşitliği konusunda daha bilinçli bir tutum geliştirmelerine katkıda bulunabilir (Martin & Halverson, 1981).

Tunç (2021), "Karşı Masal Fraksiyonu ve Türkiye'deki Yansımaları" başlıklı bildirisinde, karşı masalların Türkiye'ye 2000'li yılların sonunda çeviri yoluyla girdiğini belirtmiştir. Çalışmasında anti-masalları kısaca tanıtarak, bu türün geleneksel masallardan nasıl farklılaştığını incelemiştir. Tunç, çeviri anti-masal kitaplarını analiz ederek, bu masalların kendilerine özgü özellikleriyle masal geleneğinin bir uzantısı olduklarına dair sonuçlar elde etmiştir.

Eşitlikçi masallar, toplumsal cinsiyet eşitliği ve çeşitli temsiller açısından önemli bir araçtır. Geleneksel masallar genellikle belirli toplumsal cinsiyet rollerini pekiştirirken, eşitlikçi masallar bu rollerin sorgulanmasını ve daha kapsayıcı temsillerin sunulmasını sağlar. Eğitimciler ve ebeveynler, eşitlikçi masalları çocuklara sunarak toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratabilir ve dengeli bir cinsiyet rolü anlayışı geliştirebilirler.

Eşit Masalların Önemi

Eşit masallar, toplumsal cinsiyet eşitliği, adalet ve kapsayıcılık gibi değerleri çocuklara erken yaşlarda aşlamak için güçlü bir araçtır. Çocukların kişisel ve sosyal gelişimlerinde önemli rol oynayan masallar, onların dünya görüşlerini şekillendirir ve toplumsal normlara dair algılarını oluşturur (Yılmaz, 2022; Smith, 2020). Bu bağlamda, eşit masalların önemi üzerine yapılan akademik çalışmalar, çocuk edebiyatında bu tür masalların yerinin ve etkisinin ne denli büyük olduğunu ortaya koymaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilinçlendirme, çocukların erken yaşlardan itibaren bu kavramla tanışmalarıyla başlar. Eşit masallar, cinsiyet rollerinin sorgulanması ve yeniden tanımlanmasında kritik bir role sahiptir. Özdemir ve Yılmaz (2021), geleneksel masallarda sıkça rastlanan cinsiyet stereotiplerinin, eşit masallarla yer değiştirdiğinde, çocukların cinsiyet rolleri hakkındaki algılarında olumlu değişiklikler gözlemlendiğini belirtmektedirler. Hamilton ve Anderson (2019) de benzer şekilde, eşit masalların çocukların cinsiyet rolü algılarında dönüşüm sağladığını ve toplumsal normların yeniden yapılandırılmasına katkıda bulunduğunu vurgulamaktadırlar.

Eşit masalların bir diğer önemli katkısı, çocuklara adalet ve kapsayıcılık değerlerini öğretmeleridir. Bu masallar, farklılıkları kabul etme ve herkese eşit davranma konusunda güçlü mesajlar içerir. Demirtaş ve Aydın (2023) tarafından gerçekleştirilen

araştırmaya göre, eşit masallarla büyüyen çocuklar, daha kapsayıcı ve adil bir dünya görüşüne sahip olma eğilimindedirler. Johnson ve arkadaşlarının (2021) araştırmasında, bu çocukların grup içindeki farklılıklara daha duyarlı ve hoşgörülü davrandıkları, ayrıca adalet duygularının daha gelişmiş olduğu tespit edilmiştir.

Eğitimde eşit masalların kullanımı, pedagojik açıdan da büyük önem taşımaktadır. Özellikle erken çocukluk eğitiminde, bu tür masalların müfredatta yer alması, çocukların eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Yalçın ve Demir (2020), eşit masalların sınıf içi tartışmalar için ideal materyaller olduğunu ve çocukların empati kurma, problem çözme ve iş birliği yapma yeteneklerini artırdığını vurgulamaktadırlar. Brown ve Miller (2018) de bu tür masalların çocukların sosyal becerilerini ve eleştirel düşünme yetilerini geliştirmede etkili olduğunu belirtmektedirler.

Sonuç olarak, eşit masallar, çocukların erken yaşlardan itibaren toplumsal cinsiyet eşitliği, adalet ve kapsayıcılık gibi temel değerleri öğrenmelerine yardımcı olan etkili araçlardır. Bu tür masalların çocuk edebiyatında ve eğitimde daha geniş yer bulması, daha eşitlikçi ve adil bir toplumun inşasına katkıda bulunacaktır. Geleceğin yetişkinleri olan çocuklara bu değerleri aşılama, onların daha bilinçli ve duyarlı bireyler olmalarını sağlayacaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmada kullanılan model, veri toplama süreci ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilecektir.

Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması olarak planlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2011), nitel durum çalışmasını, bir ya da birkaç durumun ayrıntılı bir biçimde incelendiği bir yöntem olarak tanımlamışlardır. Creswell'e göre ise durum çalışması, sınırlandırılmış bir olay ya da sistemin incelendiği; araştırmacının, gerçek yaşamdan bir kesit alarak belirli bir durum üzerine görüşmeler, belgeler ve raporlar aracılığıyla veri topladığı ve bu durumu analiz ettiği bir yöntemdir (Creswell, 2013). Nicel araştırmalarda genelleme yapma amacına yönelik yaklaşımlar tercih edilirken, nitel araştırmalar bireylerin farklı ve derin özelliklerini anlama amacına odaklanır. Ayrıca, nitel araştırmalar ele alınan problemi, bireylerin ona yüklediği anlamlar üzerinden yorumlayıcı bir perspektifle inceler (Baltacı, 2019).

Olayların ve olguların doğal ortamlarında, doğrudan muhataplarıyla birlikte gözlemlendiği, görüşmeler yapıldığı ve belgelerin analiz edildiği, gerçekçi ve kapsayıcı nitelikteki çalışmalar nitel araştırma kapsamına girer. Nitel araştırma, birebir görüşme, doğrudan gözlem ve belgelerin detaylı analizi gibi yöntemleri kullanarak, olay ve olguları yaşandıkları bağlamda tarafsız ve kapsamlı bir şekilde ele almayı amaçlayan bir süreçtir (Yıldırım ve Şimşek, 2008; akt. Şengül ve Toygar, 2021). Araştırmada, velilerin eşitlikçi masallara ve geleneksel masallara bakış açıları, toplumsal cinsiyet kavramı hakkındaki görüşleri ve çocuklarına kitap seçiminde bulunurken göz önüne aldıkları kriterler görüşme tekniği kullanılarak ortaya konulmaya çalışılmıştır. Görüşme tekniği, katılımcıların düşüncelerini herhangi bir dış etkenden bağımsız bir şekilde ifade etmelerine olanak tanırken, aynı zamanda görüşme sürecinde ortaya çıkabilecek sorunlar hakkında bilgi edinmeyi de mümkün kılar. Bireylerin olay ve olgular karşısındaki düşüncelerini, duygusal birikimlerini, kişisel deneyimlerini ve değer yargılarını anlamaya yönelik bir yaklaşımdır. Derinlemesine bilgi sağlaması ve uygulamada kolaylık sunması nedeniyle tercih edilmektedir (Fossey, Harvey, McDermott ve Davidson, 2002; Hay, 2000; Seidman, 2006; akt. Baltacı, 2019).

Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu

Bu araştırma 2023-2024 eğitim öğretim yılında Tokat ilinde yer alan MEB’e bağlı özel bir ilkokulun 3. sınıfına devam eden öğrencisi olan 5 veli ile yürütülmüştür. Araştırmada olasılığa dayalı olmayan uygun durum örnekleme kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2008) göre araştırma yapılacak birey ya da grupların araştırma sürecine dahil edilmesinin daha kolay olduğu örnekleme türüdür. Araştırmamanın çalışma grubunu gönüllü olarak katılmayı kabul eden 5 veli oluşturmaktadır.

Araştırmada görüşülen tüm kişilerin kimlikleri gizli kalacak şekilde kodlanmıştır. Veli kelimesinin ilk harfi ve ardından sırasıyla görüşme yapılan sıra sayısı harfin yanına yazılarak “V1” şeklinde kodlama yapılmıştır. Araştırmaya katılan velilerin demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir

Tablo 1. Demografik Özellikler

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Durumu
V1	39	Kadın	Lisans
V2	42	Erkek	Lisans
V3	36	Kadın	Lisans
V4	37	Kadın	Lisansüstü
V5	35	Kadın	Lisans

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan formdaki sorular velilere yüz yüze uygulama şeklinde sorulmuştur. Görüşmeler sırasında, katılımcılardan izin almak kaydıyla ses kaydı yapılmış ve notlar alınarak veriler toplanmıştır.

Araştırma konusu ile ilgili kaynaklar taranmış masalın her iki versiyonu için ayrı ayrı olarak taslak görüşme soruları geliştirilmiştir. Oluşturulan taslak görüşme formlarının konuyu kapsama, içeriği yansıtmaya, tutarlılık, cümle yapısı ve cümlelerin anlaşılabilirliği bakımından incelenmesi için uzman görüşüne başvurulmuş, tez danışmanı ve birçok alan uzmanının yanında dil bilgisi bakımından branş öğretmenlerinden görüş alınmıştır.

Alınan görüşler ve önerilerden hareketle sorularda birtakım değişiklikler ve düzeltmeler yapılmış ve forma son şekli verilmiştir.

Kullanılan sorular, araştırmanın temel problemini anlamak ve toplumsal cinsiyet algıları ile masal tercihlerinin nasıl ilişkili olduğunu ortaya koymak için belirlenmiştir. Geleneksel ve eşitlikçi masallar arasındaki farklılıkları incelemek, toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının çocuklar üzerindeki etkilerini ölçmek için önemlidir. Bu nedenle, hem ebeveynlerin hem de uzmanların görüşlerine başvurularak derinlemesine analiz yapılmasına olanak sağlamaktadır.

Veri Toplama Süreci

Araştırmacı tarafından geliştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme formları, araştırmanın genel çerçevesini çizmesi ve alan yazın araştırmaları ışığında hazırlanmıştır.

Görüşmeler öncesinde katılımcıların müsaitlik durumları göz önüne alınarak katılımcılardan randevu alınmış ve üç aylık bir süreçte görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme öncesinde katılımcılara araştırmanın amacına, görüşmenin içeriğine ve tahmini görüşme süresi hakkında bilgi verilerek varsa tedirginlikleri giderilmiştir. Görüşmeler katılımcıların kendi düşüncelerini rahat bir şekilde dile getirebilmeleri için velilerin belirlediği ortamda gerçekleştirilmiş, görüşme esnasında araştırmacı ve dış etmenlerin müdahalelerinden olabildiğince kaçınılmıştır.

Görüşmeler, araştırmacılar tarafından birebir olarak yapılmıştır. V1 ile yapılan görüşme 15 dakika 20 saniye, V2 ile yapılan görüşme 12 dakika 34 saniye, V3 ile yapılan görüşme 12 dakika 23 saniye, V4 ile yapılan görüşme 25 dakika 31 saniye, V5 ile yapılan görüşme 23 dakika 30 saniye sürmüştür. Görüşmeler sırasında velilerin bilgisi ve onayı dahilinde notlar ve ses kayıtları alınmıştır. Görüşme sürecinde alınan notlar ve ses kayıtları elde edilen verilerin doğruluğunun ve güvenilirliğinin artırılmasını sağlar (Smith vd., 2020). Elde edilen ses kayıtları yazıya dökülmüş ve alınan notlarla birlikte düzenlenmiştir. Oluşturulan belgelerin hepsi taranarak temalar ve alt temalar belirlenmiştir.

Rapunzel masalı, farklı kültürel ve dönemsel bağlamlarda çeşitli yorumlara göre yeniden anlatılmıştır. Geleneksel ve Eşitlikçi Rapunzel masalı, karakterlerin özellikleri, olay örgüsü ve tema bakış açıları önemli farklılıklar gösterir.

Geleneksel Rapunzel masasında, genç bir kız bir cadı tarafından kuleye hapsedilir. Prens, Rapunzel'in uzun saçlarını kullanarak kuleye tırmanır ve ikisi birbirine bağlanır âşık olur. Hikâye genellikle kurtuluşla veya evlilikle sona erer. Masalın merkezinde kadın karakterin pasif şekilde kurtarılmayı beklemesi yer alır. Kadın karakteri genellikle kontrol edilmez. Odeabank'ın yayınlamış olduğu Eşitlikçi Rapunzel masalı ise, Rapunzel karakteri kendini kurtarabilecek bir kişi olarak tasvir edilir. Hikâye, genellikle Rapunzel'in zekâsını, cesaretini ve özgürlüğe olan kararlılığını ön plana çıkarır. Prens karakterinde, eşit bir ortaklık vurgulanır. Kurtarıcı veya pasif bir karakterden ziyade, hikâyede kullanılan bir rol oynar.

Geleneksel Rapunzel masalı konu bakımından ele alınacak olunursa, kadınların masumiyeti ve itaatkarlığı vurgulanır. Kurtarıcı erkek figürünün kahramanlığına odaklanır. Eşitlikçi Rapunzel masasında ise, kadınların kendi kaderlerini tayin edebilme gücüne sahip olduğu fikir işlenir. Cinsiyet eşitliği, özgürlük ve dayanışma gibi çağdaş temalar öne çıkar.

Karakter betimlemelerine bakıldığında ise, geleneksel Rapunzel masasında Rapunzel, pasif, itaatkâr ve kaderine boyun eğen bir şekildedir. Onun temel görevi, güzelliği ve saflığı temsil etmektir. Prens karakteri, cesur, kararlı ve güçlü bir kurtarıcıdır. Geleneksel cinsiyet rollerini temsil eder. Cadı karakteri, kontrolcü, kıskançlık ve otoriter bir karakterdir. Geleneksel olarak kötü kadın tiplemesini yansıtır. Eşitlikçi Rapunzel masasında ise, Rapunzel karakteri zeki, özgürlük arzusuyla dolu ve aktif bir kahramandır. Hikâyesinin kontrolünü elinde bulundurur. Güçlü bir kişilik olarak tasvir edilir. Prens karakteri, Rapunzel ile eşit bir ilişki kurar. Onun dengi ve müttefiki olarak rol alır. Geleneksel kurtarıcı imajından sıyrılmıştır. Cadı karakteri, Dünya'yı korumaya çalışan, iyi niyetli, güçlü bir karakter olarak tasvir edilmiştir.

Özellik	Geleneksel Rapunzel	Eşitlikçi Rapunzel
Kadın Rolü	Pasif ve kurtarılmayı bekleyen	Güçlü, özgür ve aktif
Erkek Rolü	Kurtarıcı	Destekleyici ortak
Temalar	İtaatkarlık, kurtarıma	Eşitlik, özgürlük, bireysellik
Sonuç	Evlilik ve mutluluk	Kendini gerçekleştirme ve özgürlük

Bu karşılaştırmalar, masalların dönemlerine ve anlatıcılarının bakış açılarına göre nasıl geliştiklerinin gözler önüne serer. Geleneksel versiyonlar genellikle toplumsal cinsiyet rollerini güçlendirirken, eşitlikçi versiyonlar bu toplumsal algının sorgulanmasına ve dönüştürülmesine alan sağlar.

Verilerin Analizi

Toplanan veriler, tematik analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Veri analizi sürecinde, öncelikle görüşmelerin kayıtları dikkatlice transkribe edilmiştir. Transkriptler daha sonra, tematik analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Tematik analiz, verilerdeki ortak temaların ve desenlerin belirlenmesine olanak tanır ve bu sayede verilerin anlamlı bir şekilde yorumlanmasını sağlar (Braun & Clarke, 2006). Katalımcıların 1. soruya verdikleri cevaplar döküman haline getirildikten sonra ortak temalar altında toplanmıştır. Belirlenen ana temanın altında farklı fikir beyan eden veliler olduğu için alt temalar oluşmuştur. Tema ve alt temaların oluşumu diğer sorularda da bu şekilde devam etmiştir. Analiz sürecinde, veriler kodlanmış ve ana temalar altında kategorize edilmiştir. Bu süreç, nitel verilerin sistematik bir şekilde işlenmesini ve sonuçların güvenilir bir şekilde yorumlanmasını sağlaması amacıyla tercih edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde çalışmanın alt problemlerinden hareketle elde edilen verilerin bulgularına yer verilmiştir. Bulgular iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların masal kitabı seçimlerini etkileyen kriterler ve toplumsal cinsiyet kavramıyla ilgili düşüncelerine yer verilmiştir. İkinci bölümde ise Rapunzel masalının geleneksek ve eşitlikçi versiyonları ile ilgili katılımcıların görüşleri ve en son karşılaştırmaları yer almaktadır.

Velilerin masal kitabı seçimlerini etkileyen kriterler

Çalışmanın ilk sorusu çalışmaya katılan velilerin çocuklarına kitap seçerken dikkat ettikleri kriterleri belirlemek içindir. Hikâye kitapları toplumsal cinsiyet kalıp yargıları ve kültürel değerlerin aktarımında en önemli araçlardır. Bu bakımdan velilerin farkındalıklarının yüksek olması önem arz etmektedir. Çalışmanın kurgusu açısından velilerin bu konudaki farkındalıklarını belirlemek için onlara ilk olarak kitap seçimindeki kriterleri sorulmuştur. Elde edilen veriler iki ana temada toplanmıştır: kitap içeriği ve değerler, kitapların görsel ve fiziksel özellikleri. Bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Velilerin Kitap Seçimindeki Kriterleri

Tema	Alt Temalar	Veli Sayısı
Kitap İçeriği ve Değerler	Değer Eğitimi	2
	Kültürel Değerler	1
	Ahlaki ve Sosyal Değerler	1
Kitapların Görsel ve Fiziksel Özellikleri	Görsellik	1
	Yazı Puntoları	1

Verilen cevaplar incelendiğinde Kitap İçeriği ve Değerler temasında, veliler özellikle verilen mesajlar konusunda hassasiyet göstermektedir. Sosyalleşme sürecinde yer alan ahlaki ve sosyal değerlere öncelik göstermektedir. Bu konuda V3 "*Özellikle kendi çocuklarımın ve sınıfımda kitap seçimlerinde kötü karakterlerin olmamasına*

vurdulu kırdılı savaşların, düşmanlıkların olmaması. Değerler tamamen değerler eğitiminin olmasına önem veriyorum. Özür dilemek, teşekkür etmek, arkadaşlık, paylaşmak bunlar içeriyorsa kitapları alıyorum genelde." (v3) Sözleriyle bunu belirtmiştir.

Bunun yanında kültürel değerlerin varlığına dikkat ettiğini belirten V2: "*İçerik kısmı olarak daha çok Türk kahramanları olmasını tercih ediyorum. En azından kendi kültürümüzü tanısin. Tabi daha sonra işte. Biraz daha dünya edebiyatından işte ne bileyim işte Rapunzel gibi farklı değerleri de öğretmeye çalışıyoruz.*" Sözleriyle kültürel değerlerin önemine dikkat çekmiştir. Verilen cevaplar doğrultusunda velilerin kitapların kültür aktarımı anlamındaki öneminin bilincinde olduğu ancak toplumsal cinsiyet kalıp yargıları hakkındaki farkındalıklarının düşük olduğu söylenebilir. Çünkü görüşülen hiçbir veli hikâye kitaplarındaki kadın ve erkek olma görev ve sorumlulukları hakkında görüş belirtmemişlerdir. Hikâye kitapları, cinsiyet rolleri ile ilgili kültürel anlayışın aktarılışında önemli bir role sahiptir (Arıcı, 2018).

Kitap seçiminde çocuklara verilen mesajların onların değer farkındalığı kazandırmasına önem veren V1 "*Çocuklara bir kitap seçerken sonucuna ne katacağına bakıyorum. Yani sonucunda ne katacağım derken işte merhamet, faydalı birey olmak, ufkunu genişletmesi, olaylara farklı bir bakış açıları getirmesi, hayal dünyasının zenginleştirilmesi ama gerçekte de bağlantısının kopmaması.*" Ve V5: "*...okuduğu kitaplardan da kendince ders çıkarabileceği, yani ona yol gösterebilecek ya da ondan örnek alabileceği şeyler olabilecek davranışlar olabilecek kitaplar seçmeye çalışıyorum.*" İkinci tema olan Kitapların Görsel ve Fiziksel Özellikleri temasında kitap seçimlerinde yaşa uygunluk, görsellik ve yazı puntosu da veliler tarafından vurgulanmıştır. Yaşa vurgu yapan V2: "*Öncelikle yaşına uygun mu değil mi? Ona dikkat ediyorum kendimce.*" Diye cevap vermiştir. Yazı puntosuna dikkat eden V2: "*Çocuğum biraz daha 2. sınıfa gittiği için biraz daha görmede problem olduğu için işte yazarın puntosuna dikkat ediyorum.*" Cevabıyla aslında çocuğundaki problemten kaynaklı kriteri belirtmiştir. Ancak kitap seçiminde çocuğun yaşına göre yazı puntosu önemlidir. Bu konuda Çocukların zihinsel ve fiziksel gelişim özelliklerine uygun yazı puntosu seçimi, onların okumaya olan ilgisini artırabilir (Küçük ve Yılmaz, 2020)

Kitap seçiminde görsellere dikkat ettiğini belirten V4: "*Çocuklar küçükken daha çok görsellerine dikkat ediyorum. Hala ediyorum ama hani böyle korkunç görseller*

olmasın diye... yani görseline ve içindeki kelimelere dikkat ediyorum bence." Cevabını vermiştir. Kitap seçiminde veliler kitabın fiziksel özelliklerini göz önünde bulunduruyor, bu konuda bilinçli bir tavır sergiledikleri görülmektedir. Bu bulgular, veli görüşmelerinde çocuk kitaplarının seçiminde eğitici içerik, yaş ve içerik uygunluğu ile görsellik ve dil kullanımı gibi kriterlerin ön planda olduğunu göstermektedir.

Toplumsal Cinsiyet Kavramı Hakkında Görüşler

Çalışmanın araştırma sorularının biri de katılımcıların toplumsal cinsiyet farkındalıklarını belirlemektir. Bu amaçla onlara söz konusu kavramın onlar için ifade ettiği anlam sorulmuştur. Elde edilen bulgular, katılımcıların toplumsal cinsiyet konusunda farklı deneyim ve görüşlere sahip olduğunu göstermektedir. Bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Toplumsal Cinsiyet Kavramı Hakkında Görüşler

Tema	Alt Temalar	Veli Sayısı
Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Geleneksel Roller	Ataerkil Toplumun Etkileri Cinsiyet Roller ve Eşitsizlik	3 3

Bulgular incelendiğinde katılımcıların ataerkil ve cinsiyet rolleri kavramlarından hareketle tanımlamalarda bulunmuşlardır. Ataerkil bireylerin üzerindeki ilişkiler, aile içi ilişkilerden ekonomik kontrol çeşitliliğine kadar geniş bir yelpazede kendini göstermektedir. Bu etkilerin devam ettiğini, nasıl şekillendirildiğini tecrübe ettiği için ataerkil toplumun dayattıklarının dışında kadınların kendi ayakları üzerinde durabileceği öğretilerini çocuklarına aktarmak isteyen V1, *"Ataerkil toplumun izlerini taşıyoruz... Abimin yanında hareketlerime dikkat etmem gerektiğine inanıyorlar...Şahsen bu görüşte değilim ve kızlarımın bağımsız bir birey olarak yetişmesi için çabalıyorum... Kızlarıma bu öğretiyi aşılamaaya çalışıyorum."* V3, geleneksel ataerkil yapıların nesiller boyunca süregeldiğini ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin tam anlamıyla sağlanamadığını *"Eski geleneklerimizden de hala devam etmekte... Annemin aile içerisindeki statüsünü kendi üzerimde görüyorum... Ataerkil düşünce kadınlar ne kadar kendini değiştirmeye çalışsa da..."* şeklinde ifade ediyor. Ataerkil izlerin kadınların ekonomik kontrolüne dikkat çeken

V5, *"Maaş kartımı hiç görmedim çünkü hep babamdaydı. Evlendim yine maaş kartımı hiç görmedim çünkü hep eşimle... Bu olmamalı, kadın buna izin vermemeli."* kadınların bu duruma karşı durmalarını savunmaktadır.

İkinci alt tema olan cinsiyet rolleri ve eşitsizliği başlığında katılımcılar kadının iş hayatında deneyimlediği olumsuz durumlardan bahsetmişler ve iş ve sosyal hayattaki toplumsal cinsiyet eşitsizliğine son vermek için yine kadınların çabalaması gerektiğine vurgu yapmışlardır. Kadın erkek arasındaki eşitsizliğin günümüzde dengelendiğine inandığını belirten V2, *"Kadının biraz daha geri planda olduğu düzen geçmişte kaldı... Artık erkek ve kadın arasındaki denge eşitlendi"* ifadesiyle bu konuda ilerleme kaydedildiğine olan inancını dile getirmektedir. Kadın erkek arasındaki dengenin kurulmasında kadının iş hayatına atılarak ekonomik özgürlüğünü alması temeline bağlayan V2: *"Kadınların çalışıp ekonomik özgürlüklerini elde etmesiyle birlikte biraz daha değiştiğini düşünüyorum."* ifadesiyle bu durumu belirtmiştir. Bununla beraber özellikle iş hayatında eşitsizliğin devam ettiğini belirten V4, *"Kadın öğretmene çocuğumu vermemeliyim, doğum iznine çıkıyor... Çocuk hastalandığında kadın olarak ben izin alıyorum, işverenler de bunu biliyor"* cümlesi, iş hayatındaki kadınların anne kimliği üzerinden ayrıma uğradığını ifade etmiştir. Yine annelik kimliğinin eşitsizliğin temel bahanelerinden biri olarak gören V4: *"Doğum yapmak kadına has ama çocuk hastalandığında götürmek kadına has değil... Bu eşitsizlik var."* sözleriyle kadınlara annelik üzerinde yapılan bu baskının değişmesini istediğini kadınların bu konuda bilinçlendiğini ifade etmiştir. Bununla birlikte cinsiyet eşitsizliğine son verecek olanın yine kadın olduğunu düşünen V5, *"Kadın da olsa erkek de olsa karakterini güçlü tutmalı... Kadınlar kendilerini daha güçlü göstermeliler gibi"* ifadesiyle, kadınların ataerkil düşüncenin baskın olduğu toplumlarda kadınların bunun için çaba göstermesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu ifadeler, toplumsal kadın-erkek eşitliği konusunda iyimser bir ilerleme algısıyla, mevcut yapısal ve toplumsal sorunları aynı anda gözler önüne sermektedir.

Tüm bu ifadeler katılımcıların toplumsal cinsiyet kavramıyla ilgili olarak farkındalıklarının olduğunu göstermektedir. Katılımcılar eşitsizliğin nedeni olarak gelenekleri ve ataerkil toplum yapısını gösterirken eşitsizliğin giderilmesini kadının ekonomik özgürlük kazanmalarına ve yine kadınların güçlü duruş sergilemeleri

gerektiğine bağlamaktadırlar. Özellikle toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesi konusunda sınırlı farkındalıkları olduğu söylenebilir.

Katılımcıların Rapunzel Masalının Geleneksel ve Eşitlikçi Versiyonları Hakkındaki Görüşleri

Geleneksel Rapunzel Masalı Hakkındaki Görüşleri

Araştırmada katılımcılara öncelikle Rapunzel masalını okuyup okumadıkları sorulmuş katılımcılar masalı okuduklarını ve hatırladıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan masadaki kahramanların karakterleri ve hikâyenin kurgusu hakkında bilgiler istenmiştir. Verilen yanıtlar üç ana tema ve yedi alt tema altında incelenmiştir. Bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Geleneksel Rapunzel Masalındaki Karakterler

Ana Tema	Alt Temalar	Veli Sayısı
Kadın Karakterlerin	Pasiflik	2
Sınırlı Temsili	Güzellik ve Kurtuluş	2
	Sınırlı Sosyal Deneyim	2
Kötü Kadın Karakterler	Cadı Temsili	2
	Toplumsal Baskı ve Stereotipler	2
Erkek Karakterlerin	Kurtarıcı prens	2
Egemenliği	Kadınların İradesizliği	2

İlk tema olan Kadın Karakterlerinin Sınırlı Temsili teması pasiflik, güzellik ve kurtuluş, sınırlı sosyal deneyim alt başlıklarından oluşmaktadır. Masalda kadın karakterlerin kendilerine yapılan haksızlıklara ya da başka durumlara karşı

koymadıklarını belirten V2, *‘‘Prens bekliyor, orda bir kurtarıcı bekleyen Rapunzel var. Mesela oradaki Rapunzel herhangi bir şey için çalışmıyor, bir çaba sarf etmiyor.’’* diyerek bu durumu ifade ederken, hayatında değişen tek şeyin uzayan saçları olduğunu belirten V1, *‘‘Bana göre çok daha hazzettiğim bir Rapunzel masalı değildi açıkçası benim. Çünkü hiçbir şeye göremedi. Hiçbir şey yaşayamadı. Var olan tek şey bizim için süreklilik uzayan saçların işte. Sadece iyiydi.’’* şeklinde belirtmiştir. Kadın karakterin pasifliğine rağmen masal sonunda kurtulduğunu karakterin güzelliğine bağlayan V2, *‘‘Sadece prensini bekliyor, onu kurtarsın diye. Onu kurtarmasının sebebini ne sırf güzelliğinden kurtarıyor.’’* Şeklinde tasvir ederek düşünen üreten ve sorgulayan bir karakter olmadığını ve sadece fiziksel güzelliği sayesinde kurtarıldığını vurguluyor.

Alt temalardan sınırlı sosyal deneyim temasında ise *Rapunzel*’in, yalnızca kendini büyüten cadı ile sınırlı bir ilişki kurduğunu V1, *‘‘Bu kadın etrafı görmedi. Bu kadın kendinden başka o cadıdan başka insan tanıyamadı. Bütün insanların belki de öyle olduğunu zannetti.’’* İfadesiyle belirtirken, V4, *‘‘Hikâyeyi yöneten yani bir fikir öne süren biri değil. Mesela işte annesi veriyor, cadı büyütüyor, Prens geliyor, benimle gel diyor. Geliyor, gel evlenelim dedi diye evleniyor yani.’’* Sözleriyle bu durumu ifade etmiştir. Katılımcıların bu ifadeleri kadın karakter *Rapunzel*’in cinsiyet rollerine bağlı olarak sınırlı bir temsile sahip olduğunu ortaya koyuyor.

Geleneksel *Rapunzel* masalında Kötü Kadın Karakterleri temasında cadı kavramına vurgu yapan V4, *‘‘Cadı bir inanışta hani vampir... kan emicidir yani bu. Şey nasıl görmüş yani Kont Drakula falan anlatılır ya efsanelerden diyeyim. Bir ülkede çok meşhur cadı şeyleri var. Hep kadın olarak gelmiş.’’* Söylemiyle cadıyı vampire benzeterek masaldaki kötü karakteri olan cadıyı betimlerken, V5, *‘‘Cadı var hikâyede maalesef her zamanki gibi kötü niyetli bir kadın. Cadı marul karşılığında ailenin çocuğunu alıyor, alıyor, götürüyor.’’* Söylemiyle her masalda olduğu gibi burada da cadının kadın olduğunu ve kötü niyetli olduğunu ifade etmiş ve bunu kalıplaşmış bir algı olarak nitelendirmiştir.

Cadı karakterlerinin kadın olarak tasvirlerinin hep kötülüğü çağrıştırdığına vurgu yapann V4, *‘‘Eskiden büyü işi cadıya atfedilmiş, erkek büyücüler çok modern gösteriliyor işte Harry Potter gibi yani ama mesela kadınsa. İşte kurbağa bacağı atayım kazanda kaynatayım hani vudu bebekleri falan mesela bunları hep kadınlar.’’* Söylemiyle büyücü ya da cadı olan erkek olduğunda dahi modern ve sevecen gösterilirken kadın olduğunda

toplumsal algının etkisiyle kötü bir karaktere evrildiğini ifade ediyor. Rapunzel'in hikâyesindeki kadın karakterlerin arasındaki çatışmayı eleştirerek, kadın dayanışması fikrinin eksikliğine dikkat çeken V3, "*Kadın kadının düşmanı yani ne kadar feminizm işte? Birliktelik diye savunulsa da kadın kadının düşmanı, Rapunzel masalında da cadı olan bir kadın düşman olarak gösteriliyor.*" Şeklindeki söylemiyle toplumda genel bir kanı olan "kadın kadının kurdudur" ifadesini eleştirmiştir.

Masallardaki erkek karakterlerin egemenliği temasında kurtarıcı prens temasında prene biçilen rolü, erkek egemenliğini ve iyilik yapmak niyetiyle değil de sadece kadın karakter güzel olduğu için kurtarmasını eleştiren V2, "*....Sadece prensini bekliyor, onu kurtarsın diye. Onu kurtarmasının sebebini ne sırf güzelliğinden kurtarıyor.*" ve V3, "*Prens geliyor. Bir erkek diğer kadının üzerinde işte hakimiyet kurmaya çalışıyor. Onun söylediği oluyor ve orada prensesin hiçbir hakkı olmadan kabul ediyor.*" Şeklinde ifade etmişlerdir. Bu söylemler, kadın karakterlerin genellikle iradesiz ve pasif olarak tasvir edildiğini, sadece Rapunzel masalında değil diğer masallarda da kadın karakterlerin kendi kararlarını verme yeteneğinden yoksun olduğu, erkek karakterlerin egemenliği altında kaldığı görüşünü destekler niteliktedir.

Geleneksel Rapunzel Masalının Öğretileri

Karakter analizlerinden sonra katılımcılara geleneksel Rapunzel masalındaki öğretilerin neler olduğu sorulmuştur. Elde edilen bulgular doğru öğretiler ve yanlış öğretiler olarak iki ana tema altında incelenmiştir. Bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Geleneksel Rapunzel Masalının Doğru/Yanlış Öğretileri

Tema	Alt Temalar	Veli Sayısı
Doğru Öğretiler	Verilen Sözlerin Tutulması	1
Yanlış Öğretiler	Kadınların Pasif Rolü	3
	Kadın Karakterlerin Kötü Temsili	2
	Kurtuluşun Dışsal Faktörlere Bağlanması	2

Geleneksel Rapunzel masalındaki doğru ya da yanlış öğretilerin neler olduğu konusunda V1, *"Bana göre hiçbir şey yoktu aksine bunu aksine. Olumsuz özelliği vardı. Dediğim gibi ben birçok hoşlandığım bir masal değil."* ve V2, *"Herhangi olumlu bir öğretiye rastlamadım."* ve V3, *"Bana göre yoktu. Biz okullarda dünya klasiklerini okumayalı 5-6 sene oldu."* yanıtlarını vererek geleneksel Rapunzel masalının pasif kadın karakterler sunduğunu ve bu karakterlerin çocuklara olumsuz örnekler teşkil ettiğini belirtiyor. Bu durum, özellikle kadınların güçlü ve bağımsız rol modeller olarak sunulmadığı eleştirisini öne çıkarıyor.

Görüşülen velilerin yanlış öğreti olarak nitelendirdiği kötü karakterleri kadınların canlandırmasını V5, *"Karakterler hep aynı ve hep bir cadı var. Bu cadı hep kadın. Hep kötü niyetli fakir aile."* cümleleriyle ifade etmiştir. Çocukların cadı figüründen korktuğunu V4, *"Başta aşağıya okutulmaması. Yani bir kere zaten cadı faktörü. Çocukları korkutan bir şey."* cümleleriyle aktarıyor. Bu durumda cadı karakterinin sürekli olarak kötü niyetli ve kadın olarak tasvir edilmesi, toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını pekiştiren bir eğilim olarak görülüyor. Cadı, toplumsal olarak kötü ve zararlı bir figür olarak sunulurken, bu durum kadın karakterlerin sadece olumsuz rollerde temsil edilmesine yol açıyor. Bu da çocuklara kadınların yalnızca olumsuz ve kötü rollerle ilişkilendirildiği mesajını veriyor.

Geleneksel Rapunzel masalındaki Rapunzel karakterinin akıl ve bilim ile çözüm üretmek yerine kuleden kurtuluşunu V2, *"Sadece prensini bekliyor, onu kurtarsın diye. Onu kurtarmasının sebebini ne sırf güzelliğinden kurtarıyor."* şeklinde ve V3, *"Prens geliyor. Bir erkek diğer kadının üzerinde işte hakimiyet kurmaya çalışıyor."* Şeklinde aktarıyor. Rapunzel'in kurtuluşunun tamamen fiziksel güzelliği ve Prens'in eylemlerine bağlı olması, çocuklara kendilik ve kişisel gelişimin yanı sıra dışsal faktörlerin de önemli olduğu mesajını veriyor. Bu durum, bireylerin kendi çabaları ve eylemlerinden ziyade başkalarının yardımına ve onayına bağımlı olmayı teşvik eden bir öğreti olarak değerlendiriliyor.

Doğru öğreti alt temasına ait tek ifade V1 tarafında, *"Belki de şey... verilen sözün tutulması mesajı da verilebilir mi bilmiyorum. Hani verilen sözler tutulmalı."* Şeklinde masalda verilen sözlerin yerine getirilmesinin olumlu bir öğreti olarak değerlendirilebileceği görüşüdür.

Katılımcıların hikâye kahramanlarına ve hikâyenin kurgusuna yönelik görüşleri incelendiğinde, genel olarak Rapunzel masalının olumsuz mesajlar taşıdığı, toplumsal cinsiyet rollerine dair olumsuz temalar içerdiği yönünde ortak bir görüş olduğu görülmektedir. Veliler, hikâyede kadın karakterlerin zayıf, bağımlı ve birbirine düşman olarak sunulmasından rahatsızlık duymuşlardır. Ayrıca, hikâyenin çocuklara olumlu bir mesaj vermediği, aksine geleneksel cinsiyet rollerini pekiştiren unsurlar taşıdığı belirtilmiştir.

Bu bulgular, geleneksel masalların toplumsal cinsiyet rolleri açısından eleştirel bir bakış açısıyla incelenmesi gerektiğini ve bu tür masalların çocuklara uygun mesajlar taşıması konusunda dikkat edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Eşitlikçi Rapunzel Masalı Hakkındaki Görüşler

Katılımcılara görüşme öncesinde Odeobank'ın eşitlikçi masallar serisinden Rapunzel masalını okumaları için <https://www.odeabank.com.tr/esit-masallar> linki gönderilmiştir. Görüşme sırasında bu masal serisinden daha önce haberdar olup olmadıkları sorulduğunda katılımcıların hepsi link sayesinde haberdar olduklarını belirtmişlerdir. Bununla beraber bu masalları okurken büyük keyif aldıklarını da

vurgulamışlardır. Katılımcılardan eşitlikçi masallar serisinden Rapunzel masalıyla ilgili kahramanların karakterleri ve hikâyenin kurgusu hakkındaki görüşleri istenmiştir. Bu masal hakkındaki görüşler tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Eşitlikçi Masallar Serisinden Rapunzel Hakkındaki Görüşler

Tema	Alt Temalar	Veli Sayısı
Karakterlerin Değişen Roller ve Toplumsal Mesajlar	Kadın Karakterlerin Güç ve İyilik Temsili	4
	Prens ve İkili İlişkilerde Eşitlik	4
	Toplumsal ve Ekolojik Bilinç	2

Katılımcılardan alınan yanıtlar doğrultusunda Karakterlerin Değişen Roller ve Toplumsal Mesajlar ana temasının Kadın Karakterlerinin Güç ve İyilik Temsili, Prens ve İkili İlişkilerde Eşitlik ve Toplumsal ve Ekolojik Bilinç olmak üzere üç alt tema oluşturulmuştur. Odeabank Eşit Masallar Serisinin Rapunzel masalındaki kadın karakterlerden biri olan Rapunzel’i V1, "*Rapunzel'in prense bir anda işte deyip de işte ona çıkart aşık olup da işte prens kralın çocuğu gözüyle bakmayıp da ne hakla sen benim evime girebiliyorsun, ne şekilde kim olursan ol deyip dik duruşu...*" ve V3, "*Prens girdiğinde yalnız prensesin, yani Rapunzel'in söylediklerini direk kabul etmemesi çok hoşuma gitti. Yani sanki senin evine giremezsin.*" ve V4, "*Prens geliyor mesela benim evime böyle giremezsin. Yani izinsiz giremezsin mesela 2-3 kere bunu tekrarlıyor. Mesela bu güzel bir şey ya bir irade koyuyor.*" şeklinde tasvir ediyor. Bu bulgular, masaldaki

kadın karakterlerin evini koruma ve kendi haklarını savunma konusunda cesur bir duruş sergileyerek güç ve iyilik temsillerini ele alıyor. Rapunzel ve cadı karakterleri, önceki masallardaki olumsuz imajlardan uzaklaştırılarak daha güçlü tasvir edilmiştir. Eşitlikçi Rapunzel masalındaki cadı karakterini V3, *"Cadı yani ismi cadı geçiyor ama karaktere cadının karakteri gibi değil. Tamamen iyilik içerisinde paylaşıncı yardımsever halkı düşünüyor."* ve V5, *"Cadı iyi niyetli bu masaldan çünkü hamile olan anneye yardım ederken yani onun canının çektiği bir yine marulu verirken, ama aynı zamanda anneden de iyilik yapması için yardım istiyor."* şeklinde tasvir etmiştir. Veli tasvirleri doğrultusunda cadı, halkın iyiliği için tohumları paylaşan ve yardımsever bir figür olarak gösterilmiştir. Bu değişiklikler, kadının toplumsal rolünü yeniden tanımlayarak pozitif özelliklerini vurguluyor.

Prens ve Rapunzel arasındaki ilişkinin eşitlik teması üzerine inşa edildiğini V2, *"Kadınla erkeğin eşitliğini orada biraz daha hissettim. Öncekine göre burada sanki hani cadıdaki o olumsuzluğu işte kadına verilen o olumsuz kişiliği rolü kaldırmışlar ortadan..."* ve V4, *"Mesela şu da güzel prenste bir şey. Emek veriyor yani ben de tohum getireyim o zaman fedakârlık yapıyor. Yani seni gördüm. Çok hoşuma gittin gel demiyor de. Ben de sen ne senin dava ne yani bu hayatta davana ben de yardımcı olayım."* şeklinde ifade ediyor. Bulgular doğrultusunda önceki masalarda genellikle erkek figürler kurtarıcı olarak öne çıkarken, bu masalda prensin ve Rapunzel'in eşit bir partner olarak görülmeleri vurgulanır. Prens, sadece kendi gücünü değil, aynı zamanda yardımseverliğini ve fedakarlığını da gösterir. Bu, toplumsal cinsiyet eşitliğine dair olumlu bir mesaj taşır.

Masalda ekolojik bilinç ve toplumsal yardımlaşmanın ön plana çıktığını V1, *"Patlıcan işte biber çilek derken yeni hem kendini hem çevreyi insanları düşündüğünü ortaya koyuyor."* ve V5, *"Cadı iyi niyetli bu masaldan çünkü hamile olan anneye yardım ederken yani onun canının çektiği bir yine marulu verirken, ama aynı zamanda anneden de iyilik yapması için yardım istiyor... Doğayı çok güzel hale getiriyorlar."* ifadeleriyle destekliyor. Cadı ve Rapunzel'in toplumsal ve ekolojik değerleri vurgulayan davranışları, doğayı koruma ve insanlara yardım etme konularında güçlü mesajlar vermektedir.

Bu bulgular, masaldaki karakterlerin modern toplumsal ve ekolojik değerlerle nasıl uyumlu hale getirildiğini ortaya koyar. Kadın karakterler güçlendirilmiş, prens ve

Rapunzel arasındaki ilişki eşitlenmiş ve toplumsal sorumluluk ve çevre bilinci vurgulanmıştır. Bu değişiklikler, geleneksel masalların modern değerlerle nasıl dönüştürülebileceğine dair güçlü örnekler sunmaktadır.

Eşitlikçi Rapunzel Masalının Öğretileri

Karakter analizlerinden sonra katılımcılara Eşitlikçi Masallar serisinden Rapunzel masalındaki öğretilerin neler olduğu sorulmuştur. Elde edilen bulgular doğru öğretiler ve yanlış öğretiler olarak iki ana tema altında incelenmiştir. Bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Eşitlikçi Masallar Serisinden Rapunzel’in Doğru/Yanlış Öğretileri

Temalar	Alt Temalar	Veli Sayısı
Cinsiyet Eşitsizliği ve Temsili	Erkek Karakterlerin Edilmemesi	2
	Kadınların Çocukların Sorumluluğu ve Fedakarlığı	1
Olumlu ve Olumsuz Öğretiler	Yardımseverlik ve Doğa Üzerine Vurgular	2
	Potansiyel Kısıtlamalar Sorunlar ve	2

Eşitlikçi Masal Serisinden Rapunzel masalında erkek karakterlerin temsiliyle ilgili bir eksiklik olduğunu V1, *"Bu sefer de erkeğe tamamen saf dışı bırakmış ya... Eksik tarafları bana göre buydu biraz."* ve V4, *"Eşit diyelim derken, bu sefer de biraz erkek cinsiyetini ötekileştirmiş."* görüşlerini öne sürüyorlar. Bu görüşler, hikâyenin erkek karakterlerin rolünü yeterince temsil etmediğini ve bu durumun cinsiyet eşitliği anlayışını olumsuz etkileyebileceğini ortaya koyuyor.

Masalda kadın karakterlerin fedakarlıklarının vurgulandığını V5, "*Yine bir anne... fedakârlık istenen taraf yine bir kadın oldu aslında.*" şeklinde ifade ediyor. Annenin çocuğunu verme sorumluluğunun kadın karakterlere atfedilmesini eleştiriyor. Bu durum, toplumsal cinsiyet rollerinin tekrarlandığı ve kadınların genellikle fedakârlık ve özveri üzerinden temsil edildiği algısını pekiştirebilir.

Bu bölümde Eşitlikçi Masal Serisinden Rapunzel masalını olumlu ve olumsuz öğretileri üzerine veli görüşleri alınmıştır. Hikâyede yardımseverlik, paylaşma ve doğa ile ilgili olumlu mesajları V3, "*Paylaşması, yardımseverliği ve dünyayı yeşillendirme teması çok hoşuma gitti.*" ve V5, "*Hem insanlar hem doğa için iyilik yapıyorlar.*" şeklinde ifade ediyor. Bu unsurların masalda beğenildiğini ve çocuklara olumlu değerler kazandırabileceği veliler tarafından düşünülmektedir. Bunun yanı sıra veliler masalın olumsuz öğretilerinin de bulunduğu görüşünü bildirmiştir. Erkek figürlerin eksikliğini vurgulayan V1, "*Baba figürünü de koyabilirdi mesela, biraz daha erkekleri sanki göz ardı etmiş gibi geldi.*" ve eşitlik anlayışının tam anlamıyla sağlanamadığını ve erkeklerin ötekileştirildiğini düşünen V4, "*Erkeği de ezmenin bir anlamı yok, o eşitlik olabilirdi.*" şeklinde ifade etmiştir. Bu bölümde, masalda bazı eksikliklerin veya dengesizliklerin bulunduğunu belirtmişlerdir. Bu eleştiriler, cinsiyetler arasında eşitlik sağlamayı amaçlamışken, masalının potansiyel olarak dengeyi sağlayamadığını göstermektedir. Masalın kurgusuna ilişkin olarak, katılımcıların çoğu masalının olumlu öğretiler içerdiğini belirtmiş; ancak, cinsiyet rolleri konusunda bazı endişeler dile getirilmiştir.

Geleneksel ve Eşit Masal Karşılaştırılması

Masalın her iki versiyonu hakkında katılımcılardan görüşler alındıktan sonra onlara masalın hangi versiyonunu çocuklarına önerecekleri ve nedenleri sorulmuştur. Tercih nedenleri iki ana tema dört alt tema altında incelenmiştir. Bulgular tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Masal Tercihleri

Temalar	Alt Temalar	Veli Sayısı
Eşitlikçi Masalların Tercih Edilmesi	Cesaret ve Güven	2
	Eğitici ve Modern Değerler	2
Geleneksel Masalların Tercih Edilmemesi	Cinsiyet ve Eğitim Açısından Yetersizlik	1
	Kültürel ve Eğitimsel Tercihler	1

Bu bölüm Eşitlikçi Masalların Tercih Edilmesi ana teması, Cesaret ve Güven, Eğitici ve Modern Değerler alt temalarında incelenmiştir. Eşitlikçi masalların çocuklara cesaret, güven ve modern değerler kazandırdığına vurgu yapan V1, *"Eşitlikçi çünkü dediğim gibi hayal gücüyle beraber gerçekten işin içinde olması lazım. Buradaki gerçeklik neydi? Bana göre cesaretti en güzeli yapabileceğine inanmaktı. [...] Ama en azından denedim. Ben elimden geleni yaptım."* ve V3, *"Ben eşitlikçi masalları okuturum. Yani siz söyleyene kadar eşitlikçi masallardan haberim yoktu ama bundan sonra online yayıncılık olarak indirip sınıflarımda da kendi çocuklarıma okuturum."* düşüncelerini bu şekilde ifade etmişlerdir. Eşitlikçi masalların hayal gücünü genişleten ve çocuğun kendi potansiyelini görmesini sağlayan bir yönü olduğu belirtilmektedir. Çocuğun denemesi ve çaba göstermesi, bu masalların sunduğu değerlerden biri olarak öne çıkıyor. Bulguların neticesinde velilerin Eşitlikçi Masal Serisinden Rapunzel masalını tercih ettiği görülmektedir.

Eşitlikçi masalların eğitici ve modern değerlerin çocuklara aşıladığını savunan V2, *"Tabii ki ikinciye tercih ederim. Eskiden beri gelen kadınların itaatkâr olması gerektiği algısına karşı çıkan, bunu çocuklardan başlayarak topluma yaymayı amaçlayan bir kurgusu var."* Ve V3, *"Eşit masallar hoşuma gitti. Hani burada kadınları yüceltmeyi"*

amaçlayan bir yapı var. Geleneksel masalarda kadınların mağdur olması gibi kötü bir mesajları hiç almadım.” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Bu görüşler, eşitlikçi masalların cinsiyet eşitliği sağlamak için vermeye çalıştığı mesajların okuyuculara ulaştığını göstermektedir.

Geleneksel Rapunzel Masalı’nın tercih edilmemesini cinsiyet ve eğitim açısından yetersiz olduğu görüşü bildiren V1, *“Evet, çocuğuma fayda sağlayacak ya da evet şunu da öğretiyor diyebileceğim hiçbir noktası yok. [...] Hem cinsiyet açısından baktığınızda hem de anlatılan olaylar ya da örneklendiren olaylara baktığınızda yani çocuğu bırakın yetişkin açısından bile fayda sağlayacak hiçbir noktası olduğunu düşünmüyorum.”* şeklinde ifade etmiştir. Bu görüş verilmek istenen mesajların daha net, daha açık bir şekilde anlatılması gerektiği ve kurgunun daha çocuğa göre oluşturulması ve daha öğretici olması gerektiği şeklinde yorumlanabilir.

Geleneksel masalların okuyucuya kültürel ve eğitsel anlamda fayda sağlamayacağını düşünen V5, *“Tabii ki geleneksel olanı asla tercih etmem. Kadınların çocukluktan bu yana baskı altında yetiştirildiği bir kültür var. Geleneksel masallardaki kadın kahramanlara verilen roller de bu mesajları veriyor.”* şeklinde görüş bildirmiştir. Geleneksel masalların cinsiyet eşitsizliği ve eğitici değerler açısından eksik olduğunu vurguluyor ve bu yüzden tercih etmediğini belirtiyor.

Velilerden biri genel olarak masal okutmayı tercih etmediğini bildirmiştir. Bu durumu *“Ben çocuklarımın genel olarak masal okumalarını tercih etmiyorum. Daha gerçekçi kitaplara yönlendirmeye çalışıyorum. Gerçek hayat hikayeleri gibi...”* sözleriyle ifade eden V4, yaşanmış olayları, günlük hayatta karşılaşılabileceği olayları konu alan kitapları tercih ettiğini belirtmiştir.

Veliler arasında yapılan bu değerlendirmeler, eşitlikçi masalların eğitim ve değerler açısından daha modern ve faydalı görüldüğünü gösteriyor. Geleneksel masallar ise cinsiyet ve eğitim açısından eksiklikler taşıdığı düşünüldüğünden tercih edilmemektedir. Eşitlikçi masallar, çocuğun kendine güvenini artırma, cesaret verme ve modern değerleri kazandırma açısından daha uygun bulunuyor. Bu veriler, eşitlikçi masalların genel olarak tercih edildiğini ve geleneksel masalların ise daha az tercih edildiğini gösteriyor.

TARTIŞMA

Bu araştırma, geleneksel ve eşitlikçi masalların ebeveynler üzerindeki algıları ve tercihleri bağlamında toplumsal cinsiyet rollerinin çocukların zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimindeki etkilerini ortaya koymayı hedeflemiştir. Bulgular, özellikle eşitlikçi masalların çocukların cesaret, özgüven ve modern değerlere yönelik bilinç geliştirmelerine katkı sağladığını göstermektedir. Bu sonuçlar, toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında modern dünyadaki değişim rüzgarlarını yansıtmakta ve literatürdeki ilgili çalışmalarla paralellik göstermektedir (Zipes, 2018; Şen Sönmez, 2022).

Araştırmada, velilerin büyük çoğunluğunun eşitlikçi masalları tercih ettiği görülmüştür. Bu durum, Güneş'in (2006) geleneksel masallarda yer alan cinsiyet eşitsizliği ve şiddet unsurlarının çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini vurgulayan bulgularıyla uyumludur. Özellikle V3 katılımcısının masal seçiminde şiddet ve olumsuz karakterlerden kaçınma eğilimi, ebeveynlerin bu konuda giderek bilinçlendiğini göstermektedir. Araştırmaya katılan veliler, eşitlikçi masalların çocuklara cesaret, özgüven ve modern değerler kazandırdığına inanmaktadır. Bu bulgu, eşitlikçi masalların feminist pedagojide vurgulanan eğitsel önemine işaret etmektedir (Şen Sönmez, 2022).

Eşitlikçi masallar, kadın karakterlerin bağımsız, güçlü ve çözüm odaklı bireyler olarak betimlenmesiyle toplumsal cinsiyet eşitliği bilincini artırmayı hedeflemektedir. Özellikle feminist literatürde vurgulanan kadınların aktif rol oynadığı masalların, çocukların erken yaşlardan itibaren toplumsal cinsiyet eşitliği bilinci kazanmalarına olanak tanıdığı belirtilmektedir (Bettelheim, 2021). Bu, eşitlikçi masalların kadın karakterlere atfedilen pasiflik algısını kırarak çocuklara daha geniş bir cinsiyet rolü anlayışı sunmasını sağlamaktadır.

Geleneksel masalların, ataerkil bir toplumsal düzenin ürünleri olarak, kadın ve erkek karakterlere yönelik klişe roller sunduğu ve bu rollerin çocukların algılarında belirleyici olduğu bilinmektedir. Araştırmada, V1 katılımcısının "ataerkil toplum izlerini taşıyoruz" ifadesi, bu masalların toplumsal normların aktarımında ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Geleneksel masallarda erkekler genellikle güçlü, cesur ve kurtarıcı roller üstlenirken, kadınlar pasif, güzel ve kurtarılmayı bekleyen bireyler olarak

temsil edilmektedir (Değirmenci, 2020; Güneş, 2006). Bu durum, çocuklarda kalıcı toplumsal cinsiyet algılarının oluşmasına katkıda bulunmaktadır.

Örneğin, geleneksel Rapunzel hikâyesi, kadın karakterin pasifliği ve kurtuluşunun erkek bir karaktere bağlanması üzerinden ilerlemektedir. Bu durum, ataerkil toplum yapısının masallara nasıl yansıdığını açıkça ortaya koymaktadır. V4 katılımcısının, iş hayatında kadınların karşılaştığı cinsiyet eşitsizliklerine dikkat çekmesi de bu bağlamda değerlendirilebilir. Özellikle geleneksel masalların kadınları ekonomik ve sosyal olarak bağımlı bireyler olarak göstermesi, bu algıyı güçlendiren bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Sezer, 2020).

Araştırmada, eşitlikçi masalların eğitsel potansiyeli vurgulanmıştır. Ebeveynlerin, masal seçiminde toplumsal mesajlara dikkat etmeleri, bu tür masalların pedagojik önemine olan farkındalığı göstermektedir. Özellikle Bettelheim (2021) ve Şen Sönmez (2022) gibi araştırmacılar, masalların çocukların duygusal ve bilişsel gelişiminde kritik bir rol oynadığını savunmaktadır. Bu bağlamda, eşitlikçi masalların çocukların empati, eleştirel düşünme ve yaratıcılık gibi becerilerini geliştirdiği söylenebilir.

Veli görüşmelerinden elde edilen bulgular, kitap seçiminde ahlaki ve sosyal değerlerin ön planda olduğunu göstermektedir. V1 katılımcısının "kitapların sonucunda çocuğa ne katacağına bakıyorum" ifadesi, bu farkındalığın bir göstergesidir. Bu durum, eşitlikçi masalların pedagojik potansiyelini destekleyen önemli bir bulgudur. Özellikle, eşitlikçi masalların okul müfredatına entegre edilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği bilincinin erken yaşlarda kazanılmasını destekleyebilir.

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Sonuçlar

Bu çalışma, masalların çocukların toplumsal cinsiyet algılarını şekillendirmedeki rolünü ve ebeveynlerin masal seçimlerinde hangi faktörlere dikkat ettiklerini ortaya koymayı hedeflemiştir. Araştırma bulguları, geleneksel masallardaki cinsiyet rolleri ve şiddet içeriğinin ebeveynler tarafından eleştirildiğini, buna karşın eşitlikçi masalların olumlu değerler kazandırma potansiyelinin daha fazla takdir edildiğini göstermiştir. Bu bulgular, Güneş'in (2006) geleneksel masalların toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştirdiğine dair vurgusuyla paralellik göstermektedir. Özellikle eşitlikçi masalların, bireysel özgüveni teşvik eden ve modern değerleri yansıtan içeriği ile ebeveynler arasında daha popüler hale geldiği tespit edilmiştir.

Veliler, masal seçiminde yalnızca eğlenceyi değil, aynı zamanda ahlaki ve sosyal değerlerin aktarımını da önceliklendirmektedir. Bu bulgu, Bettelheim'in (2021) masalların çocukların duygusal gelişimine katkıda bulunduğuna dair görüşlerini destekler niteliktedir. Özellikle, eşitlikçi masalların eleştirel düşünme, empati ve toplumsal farkındalık geliştirmedeki pedagojik potansiyeli vurgulanmıştır (Şen Sönmez, 2022).

Çalışma, masal seçimlerinin çocukların toplumsal cinsiyet rolleri üzerindeki etkilerini anlamak açısından değerli veriler sunmaktadır. Geleneksel masalların, kadınları pasif ve kurtarılmayı bekleyen bireyler olarak betimleyen ataerkil yapısına karşın, eşitlikçi masalların kadın karakterlere güçlü ve bağımsız roller atadığı görülmüştür. Zipes'in (2018) masalların toplumsal normların yeniden yapılandırılmasındaki etkisine yönelik çalışmaları, bu araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir.

Elde edilen bulgular ışığında şu önerilerde bulunulabilir: Eğitim müfredatına eşitlikçi masalların dâhil edilmesi, çocukların toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığını artırabilir. Ebeveynlerin kitap seçimlerinde yalnızca içerik kalitesini değil, aynı zamanda toplumsal mesajların pedagojik etkilerini de dikkate almaları teşvik edilmelidir. Ayrıca, yayınevleri ve medya kuruluşları, çocuk edebiyatında daha kapsayıcı ve eşitlikçi temsillerin yer almasına öncelik vermelidir.

Sonuç olarak, bu çalışma, eşitlikçi masalların çocuk gelişimi üzerindeki olumlu etkilerine dikkat çekerken, ebeveynlerin bu konuda daha bilinçli tercihler yapmalarının önemine işaret etmektedir. Gelecekte yapılacak araştırmalar, bu bulguları daha geniş katılımcı gruplarında test ederek, eşitlikçi masalların farklı kültürel bağlamlardaki etkilerini inceleyebilir. Bu tür çalışmalar, toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı bir eğitim anlayışının geliştirilmesine katkıda bulunacaktır.

Öneriler

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Eşitlikçi masalların okul müfredatına entegre edilmesi ve öğretmenlerin bu masalları ders materyali olarak kullanması, çocukların toplumsal cinsiyet eşitliği bilincini geliştirebilir.
- Aileler, çocuklarına kitap seçerken içeriklerin eğitici ve toplumsal mesajlarının farkında olmalıdır. Bu farkındalığı artırmak için seminerler ve atölye çalışmaları düzenlenebilir.
- Yayıncılar, eşitlikçi masalların yaygınlaşmasına katkıda bulunmalı ve geleneksel masalların daha kapsayıcı versiyonlarını üretmelidir.

Sonraki Çalışmalara Yönelik Öneriler

- Eşitlikçi ve geleneksel masalların farklı yaş gruplarındaki çocukların gelişimi üzerindeki etkilerinin karşılaştırmalı analizleri yapılabilir.
- Masalların toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etmedeki uzun vadeli etkileri, nicel yöntemlerle incelenebilir.
- Eğitimde eşitlikçi masalların etkisini değerlendiren deneysel çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acker, J. (1990). *Hierarchies, Jobs, Bodies: A Theory of Gendered Organizations*. Gender & Society, 4(2), 139-158. <https://doi.org/10.1177/089124390004002002>
- Aksoy, M. (2016). Masalların Çocukların Yaratıcılık Gelişimindeki Rolü. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 41(185), 57-68.
- Arıcı, A. F. (2018). *Çocuk edebiyatı ve kültürü*. Ankara: Pegem Akademi.
- Arseven, D. (2001). Alan Araştırma Yöntemi, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.
- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Baykal, N. (2012). “Murathan Mungan’ın “Zamanımızın Bir Külkedisi”ni Marksist Kuram Çerçevesinde Okumak”. *Milli Folklor*, 24: 137-147.
- Bettelheim, B. (1976). *The Uses of Enchantment: The Meaning and Importance of Fairy Tales*. New York: Vintage Books.
- Bettelheim, B. (2021). Masallar ne anlatır? Çocuk gelişiminde masalların rolüne psikanalitik bir bakış. (Çev. S. E. Berkman). İstanbul: Sfenks Kitap.
- Bölükmeşe, E. ve Demirel, M. (2021). Ekofeminist bakış açısıyla “eşit masallar”a karşılaştırmalı bir yaklaşım. *Akademik Sosyal Kaynaklar Dergisi*
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology*. Qualitative Research in Psychology, 3(2), 77-101.
- Brown, L. (2015). *Narrative Skills in Childhood*. Cambridge University Press.
- Brown, T., & Miller, S. (2018). Equal Tales in Education: Promoting Critical Thinking through Storytelling. *Journal of Early Childhood Education*, 45(2), 123-140.
- Bussey, K., & Bandura, A. (1999). Social cognitive theory of gender development and differentiation. *Psychological Review*, 106*(4), 676-713. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.106.4.676>

- Connell, R. W. (2009). *Gender: In World Perspective*. Polity.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage Publications.
- Çelikten, H. (2022). *TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNİN YENİDEN İNŞASI SÜRECİNDE MASALLAR: "EŞİT MASALLAR" ÖRNEĞİ*. *Folklor Akademik Dergisi*, 5(3), 738-751. <https://doi.org/10.55666/folklor.1193116>
- Çetin, F. (2019). Masalların İlkokul Öğrencilerinin Dil Gelişimine Etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17(2), 89-104.
- Çizakça, D. (2011). A.S. Byatt and "the djinn": the politics and epistemology on the anti - tale. Mc Ara and Calvin (Der.), *Anti- tales: the uses of disenchantment içinde* (ss. 264-274)
- Danacı, F. E. (2010). *Kültürlerarası etkileşimdeki rolü açısından kırmızı başlıklı kız masallarının çevirileri* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- David Calvin, E., & Catriona McAra, E. (2011). *Anti-Tales: The Uses of Disenchantment*. Cambridge Scholars Publishing.
- De la Rochère, M. H. D. (2008). "Heart of darkness" as a modernist anti-fairy tale. *The Conradian*, 33(2), 1-17.
- Değirmenci, B. (2020). *Masallarda toplumsal cinsiyet rollerinin sunumu üzerine bir analiz: dünya klasikleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Demirer Şahin, D. (2014). *Seçilmiş Grimm masallarında kadın figürü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- DiCicco-Bloom, B., & Crabtree, B. F. (2006). The qualitative research interview. *Medical Education*, 40(4), 314-321.

- Eagly, A. H., & Wood, W. (1999). The origins of sex differences in human behavior: Evolved dispositions versus social roles. *American Psychologist*, 54*(6), 408-423. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.54.6.408>
- Erum, T. (2009). The history of gender ideology in brother's grimm fairy tales. *Institute of Business Administration*.
- Gedik, S. (2020). Masalların eğitimsel işlevleri. *Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(1), 356-367.
- Green, J. (2007). *Fairy Tales and Psychological Health*. *Journal of Child Psychology*, 22(3), 334-352.
- Güneş, A. (2017). Masalların Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(4), 321-335.
- Güneş, H. (2006). *Grimm masallarının çocuklar üzerindeki etkileri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Hamilton, C., & Anderson, R. (2019). Gender Roles in Children's Literature: The Impact of Equal Tales. *Children's Literature in Education*, 50(4), 389-407.
- Harris, S. (2014). *Gender and the Fairy Tale: The Impacts of Fairy Tales on the Socialization of Gender Roles*. *Feminist Media Studies*, 14(2), 307-325. <https://doi.org/10.1080/14680777.2014.914254>
- İçöz, F. (2008). *Masalda cadı: ötekinin arketipi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi.
- İlkhan, İ. (2012). Postmodern edebiyatta işlevsellik ve insan unsurunun konumlandırılması. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (27), 109-116.
- Johnson, L., Smith, P., & Carter, M. (2021). Inclusion and Justice in Children's Stories: Effects of Equal Tales on Young Readers. *Journal of Child Development*, 92(3), 678-695.

- Jones, P. (2002). *Cultural Symbols in Fairy Tales*. Oxford University Press.
- Jung, C. G. (1959). *The Archetypes and the Collective Unconscious*. Princeton: Princeton University Press.
- Kantarcıoğlu, S. (1991). *Eğitimde masalın yeri*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Kara, N. (2022). 7. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesine yönelik bir eylem araştırması: anti-masal oluşturma [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Kaptan, S. (1999). *Bilimsel Araştırma Teknikleri*, Gazi Yayınları, Ankara.
- Kara, E. (2018). Masalların Çocukların Psikolojik Gelişimindeki Rolü. *Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 25(3), 145-158.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Koca, T. (2023). 21. yüzyılda masal: Klasik masal ve anti-masal kitaplarının içerik unsurları bakımından karşılaştırılması.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *InterViews: Learning the craft of qualitative research interviewing*. Sage Publications.
- Leeper, C., & Friedman, C. K. (2007). The socialization of gender. In W. J. C. S. C. A. M. M. (Ed.), **Handbook of Socialization: Theory and Research** (pp. 561-587). Guilford Press.
- Martin, C. L., & Halverson, C. F. (1981). The effects of sex-typed schema on young children's memory. **Child Development*, 52*(4), 1119-1128. <https://doi.org/10.2307/1129126>
- Miçooğulları, M. (2022). Türkçe eğitimi için yeni bir masal türü: anti masallar ve anlatıların anti masal bağlamında yeniden üretimi [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Siirt Üniversitesi.

- Mieder, W. (1987). Grim Variations from Fairy Tales to Modern Anti-Fairy Tales. *The Germanic Review: Literature, Culture, Theory*: Vol. 62, No. 2, pp. 90-102.
- Miller, R. (2014). *Moral Lessons in Fairy Tales*. *Psychology Today*, 19(4), 214-220.
- Oğuzkan, F. (2013). *Yerli ve yabancı yazarlardan örneklerle çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- O'Sullivan, D. (2005). *Emotional Resilience in Children*. *Harvard Review of Psychiatry*, 13(1), 56-68.
- Parmaksız, A. (2020). *Freud bana masal anlatsa: masal üzerine psikanalitik bir inceleme*, İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage Publications.
- Pekşen, S. (2017), "Children's Literature As a Tool For Gender Appropriation", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* 52(2): 151-166
- Pérez, A. (2018). *Contemporary Fairy Tales and Gender Equality*. *Journal of Gender Studies*, 27(3), 253-266. <https://doi.org/10.1080/09589236.2017.1398830>
- Propp, V. (1968). *Morphology of the Folktale*. Austin: University of Texas Press.
- Ridgeway, C. L., & Correll, S. J. (2004). Unpacking the gender system: A theoretical perspective on gender beliefs and social relations. *Gender & Society*, 18*(4), 510-531. <https://doi.org/10.1177/0891243204265269>
- Robinson, K. (2009). *Creativity and Imagination in Childhood*. New York: Palgrave Macmillan.
- Sezer, M. Ö. (2020). *Masallar ve toplumsal cinsiyet*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- Signorielli, N. (2001). Television's gender role images and contribution to stereotyping: Past, present, future. In D. G. Singer & J. L. Singer (Eds.), *Handbook of Children and the Media** (pp. 341-358). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

- Smith, A. (2010). *Language Development through Storytelling*. Routledge.
- Smith, J. (2020). The Power of Stories: The Role of Fairy Tales in Children's Socialization. *Early Childhood Research Quarterly*, 34(1), 101-112.
- Smith, J. A., Flowers, P., & Larkin, M. (2020). *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method and research*. Sage Publications.
- Şen Sönmez, Ü. (2022). Peri masalı, eşitsizlikler ve “eşit masallar”. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 62 (2), 489-527.
- Şirin, M. R. (2000). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Tatar, M. (2003). *The Hard Facts of the Grimms' Fairy Tales*. Princeton: Princeton University Press.
- Tatar, M., & Karas, Ö. (2008). The portrayal of gender roles in children's literature: A review of recent research. **Journal of Gender Studies*, 17*(1), 55-66. <https://doi.org/10.1080/09589230701838091>
- Thompson, J. (2011). *Empathy and Perspective in Children's Literature*. *Journal of Early Childhood Literacy*, 11(2), 175-189.
- Tunç E. (2021). Karşı-Masal Fraksiyonu ve Türkiye'deki Yansılar. *Motif Vakfı Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu- II, İstanbul, Türkiye, 16 - 18 Nisan 2021, cilt.1, ss.21- 50*.
- Warner M. (2019). *Bir zamanlar bir ülkede...* (çev. G. Turan). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- West, C., & Zimmerman, D. H. (1987). Doing gender. **Gender & Society*, 1*(2), 125-151. <https://doi.org/10.1177/0891243287001002002>
- Williams, S. (2013). *Good vs. Evil in Fairy Tales*. London: Bloomsbury Publishing.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yılmaz, H. & Demir, A. (2020). Masallar ve Kültürel Değerlerin Aktarımı. *Kültürel İncelemeler Dergisi*, 8(1), 112-128.

Yorulmaz, B. & Korkmaz, N. (2021). Grimm masallarının içerdği değerler açısından incelenmesi. *Asya Studies*, 5 (18), 189-200.

Zipes, J. (2006). **The Enchanted Screen: The Unknown History of Fairy-Tale Films**. Routledge.

Zipes, J. (2012). *The Irresistible Fairy Tale: The Cultural and Social History of a Genre*. Princeton: Princeton University Press.

Zipes, J. (2018). *Peri masalları ve yıkma sanatı*. İstanbul: Alfa Yayınları.